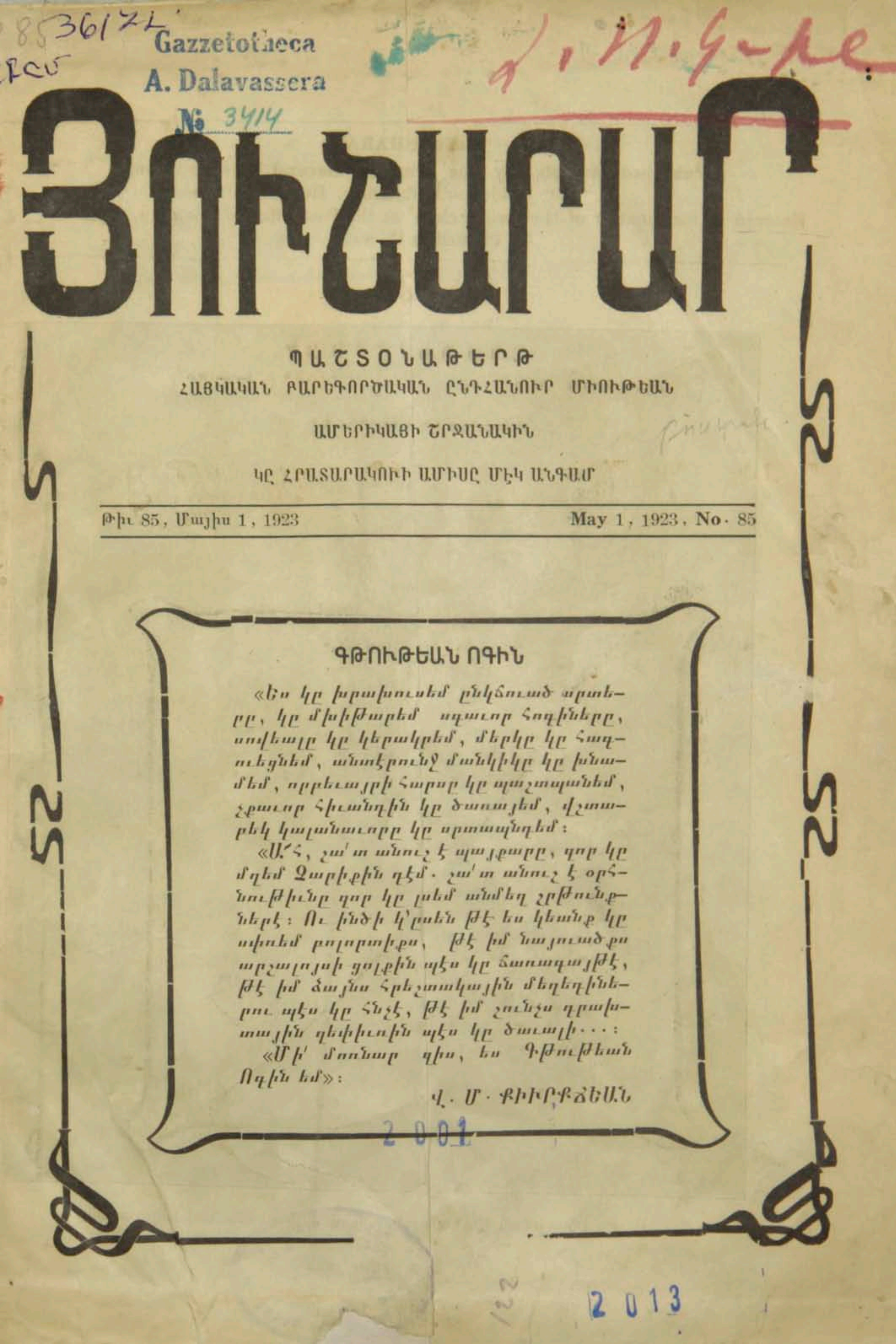

ՅՈՒՇԱՐԱՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԻՍԸ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ

Թիւ 85, Մայիս 1, 1923 — May 1, 1923, No. 85

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ

«Ես կը խրախուսեմ ընկճուած սրտերը, կը մխիթարեմ սգաւոր հոգիները, սովեալը կը կերակրեմ, մերկը կը հագուեցնեմ, անտէրունջ մանկիկը կը խնամեմ, որբեւայրի հարսը կը պաշտպանեմ, չքաւոր հիւանդին կը ծառայեմ, վշտաբեկ կալանաւորը կը սրտապնդեմ:

«Ա՜հ, չա՛տ անուշ է պայքարը, զոր կը մղեմ Չարիքին դէմ. չա՛տ անուշ է օրհնութիւնը զոր կը լսեմ անմեղ շրթունքներէ: Ու ինծի կ'ըսեն թէ ես կեանք կը սփռեմ բոլորտիքս, թէ իմ նայուածքս արշալոյսի ցոլքին պէս կը ճառագայթէ, թէ իմ ձայնս հրեշտակային մեղեդիներու պէս կը հնչէ, թէ իմ շունչս դրախտային զեփիւռին պէս կը ծաւալի...:

«Մի՛ մոռնար զիս, ես Գթութեան Ոգին եմ»:

Վ. Մ. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

«HOOSHARAR»
Published Monthly by The Armenian General Benevolent Union
402 Old South Building, Boston 9, Mass.
Entered as mail matter of the second class at the Post Office of Boston 9, Mass.
Printed in U. S. A.

Հ. Բ. Ը. Միութեան Սուէտիոյ [illegible] «[illegible]անեան» Նախակրթարանը

ANNUAL SUBSCRIPTION $1.00

ՅՈՒՇԱՐԱՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ ՄԷԿ ՏՈԼԱՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

Թիւ 85, Մայիս 1, 1923 — May 1, 1923, No. 85

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԵՒՄԷԿԵՐՈՐԴ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Քանի մը շաբաթէն՝ Յունիս 3–4ին պիտի գումարուի Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի մասնաճիւղերու ԺԱրդ. խորհրդակցական համաժողովը Նիւ Եորքի մէջ:

Ուրախալի է դիտել որ տասնեւմէկ տարի առաջ Պոսթոնի մէջ գումարուած առաջին համաժողովէն յաջորդող իւրաքանչիւր տարեկան ժողով թէ իր շինիչ խորհրդածութեամբ եւ թէ անցուցած օգտակար որոշումներով՝ միշտ գերազանցած է իր նախորդը, ինչ որ մեծ յոյս կը ներշնչէ թէ յառաջիկայ ԺԱրդ. համաժողովն ալ պիտի հետեւի նոյն շաւղին:

Ուրախալի է դիտել նաեւ որ՝ Ամերիկահայը գնահատելով Հ.Բ.Ը. Միութեան ազգօգուտ և հայրենասիրական նպատակը, անոր կազմութենէն քիչ վերջը Պոսթոնի մէջ հիմնեց այս շրջանակի առաջին մասնաճիւղը, որ 15 տարուան կարճ ժամանակի մը մէջ ծնունդ տուած է 96 մասնաճիւղերու շուրջ 8,000 անդամներով ու տարեկան 100,000 տոլարի եկամուտով:

Որչափ ալ այս աճումը մխիթարական երեւի՝ սակայն բաղդատմամբ ազգային անհամեմատօրէն մեծ կարիքներուն, թէ եղած գործունէութիւնը եւ թէ յառաջ բերուած հասոյթը շատ չընչին են եւ խիստ անբաւարար: Երբ լրջօրէն նկատի առնենք պայ-

մանները՝ ոչ հպարտ զգալու պատճառ մը կը տեսնենք եւ ոչ ալ կըրնանք մեր դիւրահաճ խիղճը հանդարտեցնել:

Տարակոյս չկայ թէ Ամերիկահայը շա՛տ աւելի կրնայ զօրացնել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը եւ խոշոր համեմատութիւններու հասցնել անոր հասոյթը եւ ահա ճիշտ այս նպատակը իրագործող միջոցներու վրայ է որ պէտք է կեդրոնացուի ԺԱրդ. համաժողովին ուշադրութիւնը: Ամերիկայի բոլոր մասնաճիւղերը պէտք է որ լուրջ կերպով վերցնեն համաժողովին անպատճառ կարող ներկայացուցիչ մը ղրկելու խնդիրը եւ խստիւ հրահանգեն զանոնք, որպէս զի մեծագոյն չափով օժանդակութիւն ընծայեն համաժողովի գործառնութիւնները արդիւնաւոր ընելու համար: Անոնք օրինական ձեւակերպութիւններէ խուսափելով՝ պէտք է խորհրդակցին այնպիսի խնդիրներու շուրջ եւ քուէարկեն այնպիսի որոշումներ՝ որոնք գործնական են եւ որոնց գործադրութեամբը Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կարենայ դառնալ իրական ոյժ մը աւելի զգալի կերպով դիմագրաւելու համար ազգային վերաշինութեան հսկայ գործը:

Աւելորդ չենք նկատեր այս առթիւ թելադրելու հետեւեալ քանի մը խնդիրները:

Ա.— Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամներու թիւը պէտք է ստուարանայ, եւ այնչափ մեծնայ որչափ որ մեծ է Ամերիկահայ գաղութը: Երբ ներկայ համեմատաբար փոքրաթիւ անդամները զգան թէ իրենց հետ է ամբողջ գաղութը եւ իրենց միացած՝ անոնք իրենց բեռը թեթեւցած զգալով՝ եւս աւելի քաջալերուած՝ պիտի կրկնապատկեն իրենց ոյժերը, ա՛յն գիտակցութեամբը թէ՝ ազգային վերաշինութեան հսկայ գործին մէջ իրենք միայնակ թողուած չեն, այլ միահամուռ անոր լծուած են գաղութին բոլոր իրենց եղբայրակից միւս հայերն եւս անխտիր:

Այս բաղձալի վիճակը պէտք է որ երեւան գայ: Եթէ եղած են եւ կան պատճառներ որոնք արգելք կը հանդիսանան անոր իրագործման՝ պէտք է ընդ միշտ վերցուին անոնք:

Հ. Բ. Ը. Միութեան գերագոյն նպատակը Հայ ազգային վերաշինութիւն եւ Հայուն եղբայրակցութիւնն է: Անկարելի է երեւակայել Հայու մը գոյութիւնը որու խառնուածքին հետ աղերս չունենայ այս նպատակը: Եթէ բոլոր Հայերը դեռ այս նպատակին շուրջ խմբուած չեն՝ պատճառը այդ նպատակին վեհութեան պակասը չէ, այլ անոր շուրջ յարուցուած թիւրիմացութիւններու եւ թիւր ըմբռնումներու հաւաքոյթ մը, որոնք շուտով կը ցնդին՝ երբ անոնց վրայ ցոլացուին նպատակին անդիմադրելի ճառագայթները: Ամէն այն անձեր որ իրենց տեսութեամբ այս կազմակերպութեան չի միանալու համար զանազան պատճառներ երեւան կը բերեն, զգալու են թէ՝ ԱՅՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ որոնց համար ՊԷՏՔ Է ԻՐԵՆՔ ՄԻԱՆԱՆ ԱՒԵԼԻ ԷԱԿԱՆ ԵՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԿԱՆ:

Յառաջիկայ համաժողովը պէտք է խորհի միջոցներու վրայ որոնցմով իսպառ վտարուին բոլոր այն մանր մունր պատճառները որոնք իբրեւ պատճառանք կը գործածուին ի վնաս ազգային վերաշինութեան գործին եւ զօրեղապէս երեւան բերուին էական պատճառներ՝ որոնց լոյսին ներքեւ յայտնաբերուին ու պահուրտելու անկարող դառնան այս նուիրական գործէն խուսափողները։

Բ.— Պէտք է Հ. Բ. Ը. Միութեան մեքենականութիւնը եւս աւելի կատարելագործուի, որու միջոցաւ նուազագոյն ոյժերով մեծագոյն արդիւնքներ յառաջ բերուին։ Պէտք է յարաբերութիւններ եւ պատասխանատուութիւններ կտրուկ կերպով ճշդուին այս մեծ կազմակերպութեան մէջ երեւան եկող բոլոր մարմիններու եւ պաշտօնեաներու միջեւ, Կեդր. վարչական ժողովէն սկսեալ մինչեւ մասնաճիւղերու վարչութիւնները։ Իւրաքանչիւր մարմին եւ պաշտօնեայ պէտք է որոշ գիտնայ իր պատասխանատուութեան սահմանը, որպէս զի անկէ քայլ մը իսկ անդին չանցնի եւ սակայն կատարելապէս լրացնէ զայն։ Պէտք է նաեւ որ Ամերիկայի շրջանակը աւելի սերտ շփման մէջ գտնուի Կեդրոնական Վարչական եւ Գործադիր ժողովներու ինչպէս նաեւ բուն այն գործին հետ, որ յառաջ կը տարուի հայրենիքին մէջ, որպէս զի չի գտնուի պարզ հարկատուի կամ հարկահաւաքի դերին մէջ, այլ իր սիրտն ու հոգին, ինչպէս եւ արեւմտեան քաղաքակրթութեան շնորհած փորձառութիւնը կարենայ դնել ազգային այս գերազանցօրէն վերաշինական գործին մէջ։

Գ.— Պէտք է ազգային ներկայ պայմաններուն համաձայնեցնել Հ. Բ. Ը. Միութեան գործունէութիւնները։ Գիտնալու ենք թէ այս ընդարձակ երկրին մէջ տարտղնուած ափ մը հայութիւնը, եթէ մեծ ճիգերով իր ազգային իտէալներուն մօտ չի պահուի, ուշ կամ կանուխ պիտի կորսուի ան ու անոր հետ պիտի կորսուի նաեւ ազգային ամէն ձեռնարկ։ Այս խնդիրը որ շատ մը անկիւններ ունի, լուրջ է եւ պէտք է նկատողութեան առնել լրջութեամբ։

Դ.— Եթէ չի կրցանք Ամերիկեան մեծ ազգին բուն համակրութիւնը օգտագործել մեր նահատակ ազգին ազատագրութեան ի նպաստ, գոնէ արժեցնենք զայն կրթական, բարոյական եւ վերաշինական տեսակէտներով։ Տասնեակ հազարներով Հայ մանուկներ կը խնամուին Ամերիկացւոց առատաձեռն նուէրներովը։ Միջոցներ ձեռք առնելու են ցուցնելու անոնց մեր տեսակէտը այս խնդրոյն նկատմամբ, ըմբռնել տալու ենք թէ՝ Հայ ազգը հին պատմութիւն մը ունի եւ այդ պատմութեան լոյսով գործ մը ունի կատարելիք, թէ Հայ մանուկը միայն այն ատեն կրնայ այդ գործը կատարել՝ երբ կը դաստիարակուի իբրեւ ճշմարիտ Հայ, հաւատարիմ մնալով ազգային փառաւոր իտէալներուն եւ իր սնունդը

ստանալով դարերու ընթացքին բիւրաւոր մարտիրոսաց արիւնով ոռոգուած Հայուն պարարտ հողէն:

Ահա այս եւ այսպիսի ծանրակշիռ խնդիրներով է որ պէտք է զբաղի ԺԱրդ. համաժողովը, որու բոլոր գործառնութեանց կատարեալ արդիւնաւորութեան համար յաջողութիւն կը մաղթենք:

ԱՂՔԱՏ ՀԱՐՈՒՍՏԸ

Ծ. Խ.— Հաճոյքով կը հրատարակենք մեր աշխատակից Տիար Խ. Գուզեանի սոյն գրութիւնը, որ առնուած է մեզի ծանօթ իրական կեանքէ մը:

Իր ծննդավայր քաղաքին ամէնէն հարուստ եւ հին գերդաստանին կը պատկանէր ան: Այնպիսի տոհմի մը որուն ծագումը այլեւս աւանդական մթութեան մէջ կը ծածկուէր: Անոնք սեպհականատէր էին ընդարձակ արտերու, ջաղացքի, ձիթահանի, խանութներու եւ այնպիսի հարստութեան մը որ քաղաքացիի ազնուականութիւնը կը միացնէր շինականի նահապետական տանուտէրութեան: Վաճառական էին եւ երկրագործ: Իրիկուան մայրամուտէն քիչ առաջ փարթամ շուկայէն աղաները գիրուկ ձիերով տուն կը դառնային գրաւելով …ռան շարան այգեստան վերադարձող շուկա…ւորու ուշադրութիւնն ու նաեւ ամբողջ ճամբու երկայնքը բռնած մոլեռանդ Թուրքերու նախանձը, որոնք ժահրոտ լուտանքներ կը մըրմընջէին անցնող ունեւոր կեավուրներուն:

Լուսնակի ձիւնաթոյր լոյսին տակ անոնք կ'այցելէին կալը ուր ոսկեգոյն ցորեանի շեղջերը բրգաձեւ եւ յարդի բլուրները կը պարարէն երկրագործին աչքը եւ կը խնդավառէն մշակին սիրտը: դուարներն ալ դաշտէն բառաչելով շորոր մորոր կուգան եւ ոչխարներու հօտը մայելով փոշիի ամպերու մէջ ծածկուած: Խաղողով ու զանազան պտուղներով բեռնաւորուած ձիերն ալ կը հասնին երկփեղկեայ լայն դրան առջեւ, որոնց ամէնէն առաջ տղաքները կը դիմաւորեն պճլտալով:

Տունը լայն ու երկրաժին տարտամ մը լուսաւորուած էր մխացող ձէթի ճրագներով կախուած սիւներէն ու պատերէն: Մի առ մի տնեցիները կուգային, զուարթ ու կայտառ տղաքները մեծ հայրիկին ձեռքը համբուրելով կը շարուէին մեծկակ սեղանին շուրջ, որու վրայէն կը բարձրանար թանապուրին եւ ճըլպուրին անուշաբոյր գոլորշին:

Լիառատ ընթրիքէն յետոյ մեծն ու պզտիկը կարգաւ կը շարուէին երեսնին դէպ արեւելք: Երկիւղած ջերմեռանդութեամբ մը պապիկը կ'սկսէր «Եկեսցէն», «Որդի Աստուծոյ», «Աստուած յաւիտենականն»ը, «Ընկալ քաղցրութեամբ»ը, Հաւատով խոստովանիմ»ը, «Փառք Քեզ Տէր Աստուած մեր»ը. բոլորը կ'արտասանուէին այր մարդերէն եւ տղաքներէն՝ երբ խոնարհագոյն, գետնամած երկրպագութիւնները կը կրկնուէին կիներէն ու աղջիկներէն: Եւ ապա ամէնքը մէկ մեղմիկ մը կը գեղգեղէին շարականն «Յօգնութիւն մեզ ժամանեա»: Սեւ առիքովն ու մրոտ պատերով ծխոտած տունը այսպէս ամէն իրիկուն կը դառնար երկնային տաճար մը, ընտանեկան աստուածպաշտութեանը հոգեթով եկեղեցին, յորում տանը բնակչութիւնը օրն օրին կը լեցուէր միսթիք ներշընչութիւնով եւ կը կրթուէր հաւատքին դաստիարակութեամբը:

Անցան տարիներ: Մեծ հայրն ու մայրը բարւոք ծերութեամբ փոխուեցան իրենց յաւիտենական հանգիստը: Աստուածպաշտութեան եռանդը մարեցաւ: Եկեսցէի վերացուցիչ ու հոգեպարար սովորութիւնը վերջացաւ: Տանը մէջ սկսաւ սողոսկիլ եսապաշտութեան, փոխադարձ անհնազանդութեան ու անվստահութեան պիղծ ոգին: Վաճառականութիւնը ու մըշակութիւնը այլեւս անհաշտ զբաղումներ դարձան: Ծուլութիւնն ու կերուխումը, մեղկացուցիչ հեշտանքներ յաջորդեցին պարզամիտ ժրաջանութեան:

Աղքատութիւնը հեռաւոր ու յոգնած ճամբորդի մը պէս դրան վրայ հասած էր հիւծախտի, քայքայումի ժահրերով ծանրաբեռնուած: Վերջապէս դանդաղօրէն ներս անցաւ դռնէն ուսկից դադրած էին մտնել քրտինքի, վաստակի եւ բարութեան արդիւնք բերք ու բարիքները:

Պապենի առաքինութենէն խորթացած ու փարթամութեան փառքէն ու շուքէն մերկա-

ցած զաւակներ բաժնուեցան եւ նահապետական չէն տունը վերածուեցաւ չորս միջակ ընտանիքներու։

Եղբայրներէն մին եւ ամէնէն բարեխիղճն որ դեռ բաւական բան կը պահէր ցեղային առաքինութիւններէն, առանձին տուն տեղ կազմելէ յետոյ թողելով իր կինը, միակ մանչ պատանի մը եւ դեռահաս աղջնակ մը, մեկնեցաւ Պոլիս շահագործելու հոն իրեն բաժին ինկած խանը եւայլն։

Այն ատենները պանդխտութիւն կը նշանակէր տեսակ մը մահ։ Թղթատարական կանոնաւոր դրութիւն հաստատուած չըլլալով պանդուխտին եւ իր ընտանեաց միջեւ յարաբերութեան ապահով եւ շատ միջոցներ չկային, ոչ ալ դրամ փոխադրելու կանոնաւոր կերպ. այս պատճառաւ պանդուխտին եւ իրեններուն միջեւ այրող կարօտը տեսակ մը մոռացումի կը փոխուէր եւ ճակատագրական միայնութիւնը կը դառնար մենամոլ կեանքի մը անձնասիրութեան որ աստիճանաբար կը ջնջէ անցեալին կիզիչ յիշատակները եւ ապագայի փղձկող յոյսերը։ Այս բնական պատճառաւ պանդուխտին եւ իր ընտանեաց միջեւ դադրած էին խորհրդակցաբար տունը կառավարելու իմաստուն եղանակները եւ դժբախտ խաթունը պարտաւորեալ էր անձամբ հսկել տան ելեւմուտքին, ծախքերուն, կալուածներուն, որոնք տակաւին շըլացուցիչ հարստութիւն մը կրնային համարուիլ։

Պատանին՝ հօրը պանդխտանալէն ի վեր դպրոցէն հանուած ու դրուած էր արհեստի, որուն կը հետեւէր մտադիր եւ սիրելի էր վարպետին։ Նա առհաւութեան օրէնքով կարծես իւրացուցած էր պապին պատկառելի հաւատաւորութիւնը։ Ամէն առաւօտ եւ երեկոյ առանձին կ'աղօթէր։ Կիրակի առաւօտներ կանուխէն եկեղեցի կ'երթար։ Մօրը խօսքով տղան ժամակժիկ էր ու քրոջը հեգնանքովը սարի սրապիոն (ճգնաւոր)... Տղան թէպէտ չունէր իր առանձին քսակը, բայց շաբթուան մէջ ձեռք ձըգած պախշիշները *(նուէր) զգուշութեամբ կը պահէր եւ Կիրակի հոգեկան քաղցր գոհունակութեամբ իր պղինձ տասնոցները կը դնէր կամաց մը, առանց դիտումնաւոր ձայնի, շարան շարան անցնող պնակներուն, իսկ քառասուննոց մը աղքատին պնակին մէջ։ Նոյնպէս պղինձ հինգնոցներ խնամով կը տեղաւորէր եկեղեցիի պատին կարգով կոթնած կոյրերու եւ աղքատ պապիկներու ու մամիկներու մշտարաց ափերուն մէջ՝ ջերմիկ օրհնութիւններ խլելով անոնց մշտաշարժ շրթունքներէն։*

Տղուն այս ուշագրաւ բարեպաշտութիւնը դիտուած էր Տէր պապաներէ ու վարժապետներէն։ Դուռն ու դրացին գովեստով կը խօսէին անոր վրայ եւ զայն օրինակ կը բերէին իրենց «փօղնի լամուկ» *տղաքները խրատած, նզոված պահուն։*

Մայրը սակայն, կը ցանկար տեսնել իր զաւկին մէջ աշխարհիկ ձգտումներ, շուկայիկ աչքբացութիւն, դրամ դիզելու ճարպիկութիւն, որ կարենար տէր տիրական ըլլալ արտ ու յափին, տան տեղաց ու մալթամալին։ Հետեւաբար աչքը մնացեր էր դուրսը գտնելու համար նպատակայարմար երիտասարդ մը որ բերէր տընփեսայ եւ անոր յանձնէր տանը ղեկավարութիւնը, քանի որ իր տղան, ինչպէս կը վախնար, օր մը վանք մը պիտի քաշուէր, իսկ աղան ալ՝ ո՞վ գիտէ պիտի վերադառնա՞ր Պոլսէն թէ ոչ։

Փնտռուած փեսացուն դիւրաւ գտնուեցաւ, որովհետեւ նորահաս աղջիկը երբ ամէն առտու փողոցի դրան առջեւը կը ջրցնէր ու կ'աւլէր, իր գեղեցկութիւնը յաջողած էր կայծ ու խայծ ընել մէկէ աւելի երիտասարդներու, որոնք նաեւ ժառանգութեան սիրոյն ալ իրա[illegible] մրցակից թեկնածուներ էին եղած խանէ[illegible]ն սիրուն աղջկանը։ Վերջապէս ասոնցմէ ամենէն աշխոյժն ու գեղադէմը յաջողած էր գրաւել աղջկան սիրտն ու մտնել խաթունին աչքը։ Աղջիկը ամէն առտու կիսաբաց դրան ետին կը հսկէր իր սիրածին անցքը ու ան ալ աչքին ճօթովը ժպիտ մը խլելով իր պահուած հրեշտակէն կը սահէր շուքի մը նման։

Թագա *պսակին առաջին առթիւ տեղի ունեցաւ հարսնիքը, որուն լուրը աւետուեցաւ պանդուխտ հայրիկին, որ ալ արդէն ձանձրացած ըլլալով օտարութեան տաղտուկէն, աշնան վերադարձաւ հայրենիք։*

Տանը մէջ զուարթ ոգեւորութիւն մը կար, փեսային պարագաները ամէն պատեհութեամբ ու պատրուակաւ կեր ու խումի խնջոյքներ կը սարքէին որսալու եւ կաշկանդելու համար աղային միտքը։

Դաւաճանութեան ծուղակը լման լարուած էր. օր մը ողորմելի հայրը գինովութեան անգիտակից վիճակի մէջ կնոջն ալ դրդմամբ ու ստիպումովը բոլոր իր կալուածները պաշտօնա-

կան ձեւակերպութիւնով փոխանցեց փեսային իբրեւ իր միակ ժառանգորդին: Օրեր յետոյ երբ սթափած էր եւ ճանչցած ահաւորութիւնը իր սխալին՝ առ յուսահատութեան լքեց ամէն ինչ եւ զարձեալ չիտկուեցաւ Պոլիս հոն տեղի կալուածները գէթ ձեռքը պահելու եւ ժառանգ թողելու իր զրկուած ճգնաւոր զաւկին:

Ցափշտակիչ փեսան կացութեան տէրն էր այլեւս: Օրէ օր ատելութեան իր գիշախանձ տապովը կ'այրէր խեղճ աներձագը ու զայն տունէն վտարելու ամէն վայրագ միջոցներ ի գործ կը դնէր անխղճաբար: Զօքանջը եւ կինը տեսնելով այս գազանային վարմունքը եւ իրենց հոգեհատորին կրած զրկանքն ու տանջանքը, սրտախոց կ'ողբային եւ տունը դարձած էր անվերջ սուգով համակուած մենելատուն մը: Այս կացութեանը վերջ տալու համար փեսան եւ իր պարագաները դիւական ծրագիր մը հնարեցին: Նախապէս կաչառեցին Թաղին ոստիկանութիւնը եւ պատանին մատնեցին անոնց կատաղութեանը:

Թուրք զապթիային ապէ աւելի հաճելի ի՞նչ կրնար ըլլալ, թէ՛ դրամ առնել եւ թէ հայ քանակոծել: Ողորմելի զոհը ծեծուեցաւ այնքան չարաչար որ կռուփներու հարուածին տակ ենթարկուեցաւ ջղային ցնցումներու եւ անոր հետեւանքովը եղաւ կէս համր ու լման խուլ:

Խարուած մայրը վշտէն եւ խղճահարութեան կսկիծէն խելագար՝ վերցուց իր անմեղ զառնուկը եւ շրջեցուց սուրբէ սուրբ, վանքէ վանք, գուշակէ գուշակ, իղձերու հմայեակներով շրջապատեց անոր գօտին եւ փէսին տակը: Սակայն ո՛չ մի շահ: Նա մնաց խուլ ցվերջ եւ այնպէս կոչուեցաւ: Բայց անոր խելքէն ու բարեպաշտութենէն բան մը չէր պակասած: Նա համակերպեցաւ իր դժբախտութեանը եւ ալ չի կարենալով հանդուրժել իր ոճրապարտ փեսային ներկայութեանը՝ բռնեց Պոլսոյ ճամբան եւ գնաց իր հօրը քով: Ծերունի հայրը հիւանդացաւ ի տես տղուն վիճակին եւ իր սեփական առագաստանաւը ծախելով դրամը տղուն յանձնեց ու վերադարձուց հայրենիք եւ ինքն շատ չանցած կնքեց մահկանացուն:

Խուլ երիտասարդը հայրենիք գալով իր ձեռքի կոկիկ դրամագլխովը առեւտրական գործ մը սկսաւ եւ ամուսնացաւ պարկեշտասուն օրիորդի մը հետ, ընտանեկան յարկ մը կազմելով միայարկ, ցածկեկ, խրճիթանման տան մը մէջ՝ քովիկն առնելով իր մայրը՝ որ իր մեղապարտ արարքէն միշտ խղճահար՝ վերջապէս մեռաւ ու թաղուեցաւ...:

Խուլը որպէս նշանաւոր անձ հանրածանօթ էր իր ծագումովը, իր կրած զրկանքովը, իր անկորուստ բարեմասնութիւններովը, եւ որպէս մարդ մը որ իր երջանկութիւնը կը գտնէր սոսկ աստուածպաշտութեան եւ բարեգործութեան մէջ:

Սակայն, կոյր բախտը աւելի զարհուրելի հարուած մը պահած էր այս տխպար առաքինիին: Անոր կինը մեռաւ, թողլով երկու մանչ ու երկու աղջիկ որբուկներ՝ 1—12 տարեկան: Խուլին կեանքը դառնացաւ իրօք: Նա պարտաւորուեցաւ թողուլ իր առեւտուրը եւ խնամել իր անմայր ձագուկները ճիշտ մօր մը խանդաղատանքով: Արշալոյսին կ'ելլէր եւ կը վառէր թոնիրը, կ'եփեր կերակուր եւ կը վազէր եկեղեցի, կ'աղօթէր, կը պաշտէր, կը մխիթարուէր: Թէեւ նիւթապէս այլեւս աղքատացած էր, բայց հոգւով նոյն մեծահարուստ եւ մեծահոգի մարդն էր միշտ: Գոնէ ամէն Կիրակի ձեթահանի դուռը շարուած կիսամերը աղքատներէն կը բերէր հատ մը, կը տաքցնէր իր փոքրիկ թոնիրին վրայ, կը հանէր կերակուրը թոնիրէն, կը պարզէր անչուք սեղանը եւ հիւրը մեծարելով իբրեւ փոխանորդ Քրիստոսի, ինչպէս ըմբռնած էր, յարգանօք կը ճամբէր զայն:

Երբ տղաքը քիչ մը մեծցան, խուլը վերըսկըսաւ իր առեւտուրը մօտակայ գիւղերը: Արդար վաստակով կը ճարէր իր զաւակաց պարէնը եւ իրիկուն կը վերադառնար զանոնք խնամելու:

Խուլ չէրչին անհոգ չէր իր զաւակաց կըրթութեանն ալ, զանոնք ղրկեց վարժարան եւ տուաւ անոնց նախակրթարանական դաստիարակութիւն:

Տղաքն ու աղջիկները այդ աղքատիկ խըրճիթին մէջ, իրենց պատուական հօրը հայրական ու մայրական գուրգուրանքովը սնած՝ ժառանգեցին անոր բարի յատկութիւնները եւ հոգեկան հարստութիւնը եւ եղան սիրելի եւ ուղղամիտ անձնաւորութիւններ:

Մեծ մանչը զոհ գնալով թիւրիմացութեան մը ինկաւ եղբայրասպան ձեռքով մը: Փոքր տղան հուսկ ուրեմն դպրոցէ դպրոց անօրինակ չարքաշութեամբ տիրացաւ համալսարանական կրթութեան եւ պատուաւոր դիրքի: Երկու աղջիկները շնորհիւ իրենց եզական պարկեշտութեան, աչքառու գեղեցկութեան եւ ստացած

Հ. Բ. Ը. Միութեան 40 Որբերը որոնք
Երուսաղէմէն փոխադրուած են Պէյրութ

դաստիարակութեան հարմնացան չատ գնահատելի երիտասարդները եւ կազմած են դըրախտանման ընտանիքներ:

Ծերացած բարի խուլը իր վերջին տարիներուն մէջ կ'ապրէր միայնակ, անբաժան իր Աստուծմէն: Նա կրցած էր խնայել 50 Օսմ. հնչուն ոսկի, զոր ուզած էր ղրկել իր աղջիկներուն: Սակայն, ուրիչ ճամբով մը այդ դրամը հասած էր որբանոցի մը, ի մեծ ուրախութիւն աղջիկներուն:

Ահա՛ Աղքատ Հարուստ մը որ բախտի անողոք հարուածներուն տակ կրցաւ ըլլալ ուղիղ մարդ մը, առաքինի քրիստոնեայ մը, գորովագութ հայր ու մայր մը եւ նմանաւանդ բարեգործութեան ճշմարիտ տիպար մը:

ԽՉՏՐ. ԳՈՒՈՒՋԵԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ

Նամակներ եւ ամէն կարգի թղթակցութիւն եւ գրութիւններ պէտք է ղրկել՝

Armenian Prelacy

401 Shawmut Ave., Boston, Mass.

Անհատական բնոյթ կրող նամակներու հետ պէտք է ուղարկել տասը սէնթի նամականիշ, այլապէս անպատասխան կը մնան: Նամակի վերեւ միշտ նշանակել որոշ եւ ընթեռնելի հասցէ:

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍՈՎ

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխարհի աչքը անգամ մ'ալ դէպի Մերձ. Արեւելք դարձած է: Զմիւռնիա ինկաւ եւ Թուրքը կրկին Պոլիս եւ Եւրոպա մուտ գործեց: Դիւանագէտներու մեծկակ խումբ մը հոս հոն համախմբուած՝ Մերձաւոր Արեւելքի վտանգաւոր հարցը լուծելու կը ճգնի:

Վտանգ կայ որ չափազանց կչիռ տանք թէ դիւանագէտին եւ թէ զինուորին ընելիքին: Այս խնդիրը լուծելու համար քաղաքականէն տարբեր ուժեր ալ հարկ է նկատի առնել: Ըստ իս, Մերձաւոր Արեւելքի ապագային համար մեր հաւատքը հիմնելու ենք աւելի Ամերիկեան եւ Հայկական նպաստի ուժերուն շինարար մանկաւարժութեան ծրագիրներուն վրայ քան թէ դիւանագիտական ամենախոստմնալից յաղթանակներու վրայ:

Իրական արժէքներու գնահատումին մէջ աւաղելիօրէն ըթամիտ ենք. խիստ յաճախ կ'անտեսենք տարուէ տարի լոյս աշխարհ եկող մանուկներուն ցեղին չնորհելիք թաքուն կարելիութիւններու կարեւորութիւնը:

Վերջերս կը կարդայի Յ. Ու. Փօրհամի մանուկներու մասին գրած մէկ ճառը, որ հիմնուած էր 1809 տարուան դէպքերուն վրայ: Կը յիշէք, հարկաւ, թէ այդ այն նշանաւոր տարին

էր, երբ Ուաքրամի ճակատամարտը տեղի ունեցաւ. ամէն տեղ մարդոց մտքերը գրաւուած էին Նափոլէոն Պոնափարթի նկատմամբ երկիւղալի նախագուշակութիւններով. ան աշխարհի խորհուրդին եւ ուշադրութեան կեդրոնական առարկան դարձած էր, քանի որ յաղթահարելու նոր աշխարհներ եւ կորզելու նոր դափնիներ փնտռտուքին մէջ Եւրոպան վեր վար կուտար: Անգլիոյ, Սկովտիոյ եւ Ամերիկայի մէջ ամէն ուր որ մարդիկ կը հաւաքուէին ժամանակակից դէպքերու վրայ արտայայտուելու՝ իրենց անըսպառ խօսակցութեան նիւթն էր Նափոլէոն. կը թուէր թէ անխուսափելի էր որ ան աշխարհը փոթորկէր եւ իր բոցավառ սուրէն ազատում չըլլար:

Սակայն մինչդեռ մարդոց մտքեր այսպիսի խորհուրդներով կը տոչորուէին, ուրիշ կերպ պատմութիւն մ'էր որ կը կազմուէր:

Նոյն այդ տարին Լիվըրփուլի մէջ ծնաւ Ուիլեըմ Էուարթ Կլէտսթօն. նոյն տարին Անգլիոյ մէջ ծնաւ Չարլս Տարուին, Ալֆրէտ Թէնիսըն, Էտուըրտ Ֆից Կէրալտ, Ֆէնի Գէմպըլ, Էլիզապէթ Պէրրէթ Պրաունինկ: Կեդրոնական Եւրոպայի մէջ՝ Ֆրէտէրիք Շոփէն, Ֆէլիքս Մէնտըլսըն: Ամերիկայի մէջ՝ Օլիվըր Ուէնտէլ Հոլմս, Էտկար Ալէն Փօ եւ Քէնթըքիի անտառներուն մէջ՝ Աբրահամ Լինքըլն:

1809ին, մարդիկ, նոյն իսկ մտացի մարդիկ, մանաւոր խորհուրդի առարկայ չէին ըներ այս մանուկներուն երեւումը. անոնց ծնունդը հասարակ տեղիք, անկարեւոր դէպքեր էին. մանուկներու տեղ ճակատամարտներ, մասնաւորաբար Նափոլէոնի ճակատամարտները գրաւած էին անոնց ուշն ու ուրուշը. սակայն, պատմութեան լոյսով, երբ ետ կը նայինք, որոշապէս կը տեսնենք թէ անհունօրէն աւելի կարեւոր էր այս մանուկներուն լոյս աշխարհ գալը քան ոեւէ բան որ Նափոլէոն կ'ընէր իր սուրով, վասն զի եկաւ ժամանակը՝ երբ, ինչպէս կ'ըսէ Վիքթոր Հիւկօ, «Ամենակարողը ձանձրացաւ Պոնափարթէն եւ զայն մէկդի հրեց». մինչդեռ Կլէտսթօնի, Թէնիսընի, Տարուինի, Շոփէնի, Փօի եւ Լինքընի ազդեցութիւնը դարէ դար կը շարունակուի:

Երբ անցեալ ամառ Կովկաս էի եւ կ'այցելէի Ռուսիոյ վաղեմի բանակատեղիները ուր յասօր Մերձ. Արեւելքի Նպաստամատոյցը 18,000 որբուկներ կը խնամէ, իբրեւ թարգման ինծի կ'ընկերակցէր հայ տղայ մը՝ որ շարունակ Աբրահամ Լինքընի վրայով կը խօսէր:

1923ին Մերձաւոր Արեւելքի վրայ ուշադրութիւն դարձնելու առեն եթէ խորհինք Քէմալ փաշայի յաղթական սուրին վրայ, ապացոյցը տուած կ'ըլլանք մեր կարճատեսութեան, որովհետեւ Մերձաւոր Արեւելքի պատմութիւնը շինողը Քէմալ փաշան եւ իր ազգայնականները չեն, այլ այն կիներն ու այրերը որոնք Ամերիկեան կամ Հայկական Նպաստամատոյցներու դրօշին տակ որբանոցներու եւ այլ նպաստի կեդրոններու մէջ հաւաքած են Թիֆլիսէն մինչեւ Վոսփոր եւ Նազարէթէն մինչեւ Մարաթօն, նահատակ Քրիստոնեաներու հօրմէ մօրմէ զուրկ 150,000 մանկտիք:

Կ'ըսուի թէ Մարթին Լութերի ուսուցիչը իր աշակերտներուն առջեւ միշտ գլխարաց կը կենար. անոնց մէջ ապագայ մեծ առաջնորդի մը կարելիութիւնը կանխատեսելով:

Նմանապէս կ'արժէ որ աշխարհ պահ մը ակնածանքով կանգ առնէ եւ լրջօրէն նկատէ այն վիթխարի կարելիութիւնը այս Մերձաւոր Արեւելքի մանուկներու ազգին որ Ամերիկեան իտէալներու խանդավառ, նկարագրի նոր սկըզբունքներով զօտեպնդուած, եւ Մերձաւոր Արեւելքի երկար պատմութեան ընթացքին աննախընթաց կրթութեամբ մը օժտուած՝ օր մը — եւ շատ հեռու չի կրնար ըլլալ այդ օրը — կատարելապէս պիտի վերակենդանացնէ եւ վերաշինէ պատմական այդ երկիրները:

ՃԱՆ ՈՒ. ՄԷՅՍ

Թրգմ. Յ. Գ. Ճ.

ՈՐԲԱՑԱԾ

Մայր ու որդի մրն էին,
Այնքան անուշ եւ քաղցրիկ՝
Որ այդ ապրած օրերնին,
Կրնաս կոչել դուն երկինք:

Բայց բախտն անգութ չարաշուք,
Խլեց զմայրն ու տարաւ,
Ձեռքովն անոնց՝ որոնք դուք
Կոչէք անխիղճ, անիրաւ:

Զատուցաւ մայրն աշխարհէ,
Որդին մնաց խե՛ղճ, անտէր,
Որ օգնութի՛ւն կը խնդրէ,
Զի ա՛լ ո՛րբ է, չունի՛ տէր:

ԲԱՆԲԵՐ

ՏԻԱՐ Մ. ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ ԳԱՆՁՈՒՄՆԵՐԸ

ՄԱՐՏ 1—31, 1923

ՍԸՄԸՐՎԻԼԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		40·00
ՊԱԼԹԻՄՈՐԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		100·00
ՊՐԻՃՈՒՕԹԸՐԻ Մասնաճիւղէն		
Բարեկենդանի ժամանցի առթիւ, երեք որբերու որդեգրումի հաշւոյն		64·00
ՍԹՕՆՀԷՄԻ Մասնաճիւղէն		
Մուտքի տուրք		2·00
ՈՒԷՍԹ ՀՕՊՕՔԸՆԻ Մասնաճիւղէն		
Փոխան ծաղկեպսակի		
Տիկ. Աննա Թաշճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ	108·00	
Պրն. Կիրակոս Արզումանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ	49·00	157·00
ՍԻԷԹԸԼԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		2·00
ՐԻՉՄԸՆՏԷՆ, Միսիս Մ. Լ. Էնտըրսընէն		
Որբի մը որդեգրումի հաշւոյն		60·00
ԼՕՐԷՆՍԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	101·00	
Պատուոյ Գրքի վաճառում	1·00	102·00
ՎՈՒՆՍԱՔԷԹԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		5·00
ՈՒՍՏՐԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	385·00	
Որբերու Փրկագին	50·00	
Փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Ճոհար Տէրտէրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ	265·00	700·00
ԼՕՍ ԱՆՃԷԼԸՍԻ Մասնաճիւղէն		
Մուտքի տուրք	63·00	
Անդամավճարք	444·46	
Որբերու որդեգրումի· հաշւոյն	420·00	
Դաշտահանդէսի հասոյթ	215·00	
Բացառիկ աղբիւրներէ	49·00	1,191·46
ՖԱՈՒԼԸՐԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	731·50	
Փոխան ծաղկեպսակի	26·50	
Բացառիկ աղբիւրներէ	42·00	800·00
ՆԻՒ ԻՆԿԼԷՆՏԻ Վիճակահանութենէն		
Պ. Բօղ Տէր Պետրոսեանի միջոցաւ		2,200·00
ՏԻԹՐՈՅԹԻ Մասնաճիւղէն		
Մուտքի տուրք	10·00	
Նուէր որբերու	10·07	
Զմիւռնիոյ աղէտեալոց	6·00	
Ֆօրտ քարի վիճակահանութենէն	39·55	
Պատուոյ Գրքի վաճառումէն	10·50	76·12
ԻՍԹ ՔՐԱՎԻՏԷՆՍԷՆ		
Ն. Գզիրեանէ որբերու նուէր	4·14	
Կեդր. Գանձապահի հաշւոյն	2·06	6·20
ԼՕՎԷԼԷՆ, Տոքթ. Ա. Յ. Գըլըճեանէ		
Տարեվճար		12·00
ՊՈՍԹՈՆԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	144·00	
Որբերու նուէր	50·00	
Գանձանակներէ	56·00	250·00
ՔԷՄՊՐԻՃԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	100·00	
Որբերու նուէր	158·00	258·00
ՖԻԼԱՏԷԼՖԻՈՅ Տիկ. Որբխ. Մ.ճիւղէն		
Ութը որբերու որդեգրում		480·00
ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԵԱՆ Դրասենեակէն		
Գոյքերու վաճառումէ	5·50	
Ծնունդի հանդանակութենէն	12·50	18·00
ԷՔՐԸՆԷՆ (Օ.)		
Զմիւռնիոյ աղէտեալոց համար	42·00	
Անդամավճար Յովհ. Նազարեանէ	3·00	45·00
Քալիֆորնիոյ Շրջ. Յանձնաժողովի միջոցաւ		
ԵԴԵՄԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	100·00	
Որբերու համար, պազարի հասոյթ	400·00	500·00
ՖԱՈՒԼԸՐԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		100·00
ԹՈՒԼԱՐԱՅԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք	56·00	
Որբերու համար, ծաղկեպսակէ	25·00	81·00
ՊԸՐՔԼԻԻ (նորակազմ) Մասնաճիւղէն		
Մուտքի տուրք	24·00	
Անդամավճարք	12·00	
Որբերու համար նուէր	8·00	44·00
ՏԱՅՆՈՒՊԱՅԻ Մասնաճիւղէն		
Անդամավճարք		74·00
Գումար		$7,368·28

ՆՈՐ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՄԸ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ մեր Քալիֆորնիոյ շրջանակին գործիչ Պրն. Գ. Սարաֆեանի ջանքերով Պըրքլիի մէջ կազմուած է 34 անդամներով նոր մասնաճիւղ մը, որուն մասին մեզի հաղորդուած է հետեւեալ տեղեկութիւնները:

ԸՆՀԴ. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Պըրքլիի նորակազմ մասնաճիւղի հիմնարկութեան հանդէս ժողովը տեղի ունեցաւ 1923, Մարտ 2, Ուրբաթ երեկոյ Պըրքլի համալսարանի Քրիստոնէական Ընկերակցութեան շէնքին մէջ, ատենապետութեամբ Պատ Մ. Սալատեանի: Հանդէսին մէջ խօսեցան գործիչէն զատ Պատ. Մ. Սալատեան, Շնորհ Գալճեան եւ Գիսակ Ցակոբեան: Նուագեց Տիկ. Արմինէ Մարթին եւ մեներգեց Գիսակ Ցակոբեան:

Հանդէսին վերջին մասը անդամական ժողովի վերածուելով գաղտնի քուէով վարչութեան անդամ ընտրուեցան հետեւեալ անձինք, Ռուբէն Թ. Տօլարեան՝ ատենապետ, Շնորհ Գալճեան՝ ատենադպիր, Ծօրճ Միքայէլեան՝ գանձապահ, Տիգրան Տապաղեան եւ Ծօրճ Ձէլճեան խորհրդականներ:

Մուտքի տուրքերէ եւ մասամբ ալ տարեվճարներէ գոյացաւ $44·30ի գումար մը, զոր նորընտիր վարչութիւնը որոշեց անմիջապէս ղրկել կեդրոնի գանձապետ Տիար Մ. Գարակէօզեանի:

ԳՐ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՊԸՐՔԼԻԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Ծօրճ Ձիլճեան, Լեւոն Ց. Թուրեան, Աւետիս Մատթէոսեան, Տիկ. Ազնիւ Գահվէճեան, Ճան Արսլանեան, Տիկ. Ազնիւ Իսրայէլեան, Տիկ. Տիգրանուհի Գէորգեանց, Օր. Նաթալիա Կրտզօլօվա, Տիկ. Փառանձեմ Առաքելեան, Խաչատուր Թիւլէնեան, Աւետիս Թիւլէնեան, Տիգրան Տապաղեան, Մկրտիչ Տէր Պօղոսեան, Եագուպ Փանոսեան, Ռուբէն Թ. Տօլարեան, Սարգիս Գուդուկեան, Տիգրան Փէօէնտեան, Տիգրան Հիւրմիւզեան, Ճան Փիլիպպոսեան, Տիկ. Վիքթորիա Առաքելեան, Ծօրճ Միքայէլեան, Տիկ. Զմրութ Ցակոբեան, Տիկ. Եղիսաբէթ Աղեքսանդրեան, Տիկ. Բերսաբէ Կիւրճեան, Տիկ. Արմինէ Մարթին, Մարգար Երամեան, Տիգրան Խորիկեան, Միհրան Քիրէթլեան, Տիկ. Քիրէթլեան, Տիրան Քիրէթլեան, Կ. Օհանեան, Շնորհ Գալճեան, Տոքթ. Մուշեղ Վայկունի եւ Խաչատուր Ծովիկեան: Վերջին երկուքը փոխադրուած են ուրիշ մասնաճիւղէ:

ՆՈՐԱԿԱԶՄ «ՊԸՐՔԼԻ» ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի
Կեդրոնական Յանձնաժողով
Պոսթոն

Պատուարժան Տիարք,

Անկեղծ հրճուանքով կարդացինք ձեր Մարտ 20, 1923 թուակիրը, որով կը հաստատէք նորակազմ մասնաճիւղս եւ իր վարչութիւնը:

Ձեր ազնիւ մաղթանքներուն ի պատասխան թոյլ տուէք յայտնելու մեր հաւատքը.— Ա. որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ազգին հարազատ ոգին ու կամքը ներկայացնող տիպար կազմակերպութիւն մըն է: Բ. որ Հ. Բ. Ը. Միութեան օգնելով՝ ոեւէ անձ շահաւոր արդիւնք մը եւ անաղմուկ պատիւ մը շահած կ'ըլլայ:

Խորին յարգանօք

Ի դիմաց Հ. Բ. Ը. Միութեան
Պըրքլիի Մասնաճիւղին

Ատենադպիր՝ ՇՆՈՐՀ Վ. ԳԱԼՃԵԱՆ

ՑԱՆԿ ՇԻԳԱԿՈՅԻ ՈՐԲԱՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՈՐԲԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ

Կարապետ Փուշմանեան	1,200·00
Գրիգոր Պօղոսեան	240·00
Վահան Կիւրինեան	240·00
Ազգանուէր Հայուհեաց	180·00
Սարգիս Նահիկեան	180·00
Յակոբ Պէզազեան	180·00
Տոքթ. Արամ Հէճինեան	120·00
Եկեղեցասէր Տիկնանց Ընկերութիւն	120·00
Յովհաննէս Պէզազեան	60·00
Տիկ. Յովհաննէս Պէզազեան	60·00
Տիկ. Արուսեակ Գըզըլեան	60·00
Տիկ. Արփինէ Աղամեան	40·00
Ծ. Ուօլթըր Տէյ	30·00
Գումար	$2,710·00

Ի ՆՊԱՍՏ ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ԱՂԷՏԵԼՈՑ ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ ՄԷԿ, 1923 ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ

Նախորդ Գումար	$4,593·35
Նիւ Եորքի Մասնաճիւղէն	740·00
Պրէստաքէն Բ. վճարում	2·00
Րաչէսթըրի Մասնաճիւղէն, Բ. վճ.	16·00
Շիգակոյի Մասնաճիւղէն, Բ. վճ.	321·00
Ուաշինկթընի Մասնաճիւղէն, Բ. վճ.	32·00
Միտըլպորօի Մասնաճիւղէն	30·00
Րիչմընտի Մասնաճիւղէն	201·00
Ֆրէզնօի Մասնաճիւղէն, Բ. վճ.	5·00
Զըլսիի Մասնաճիւղէն	123·00
Պոսթոնի Մասնաճիւքէն, Գ. վճ.	8·00
Եանքըրսի Մասնաճիւղէն	17·00
Տիթրոյթի Մասնաճիւղէն, Բ. վճ.	6·00
Էքրընէն, Պր. Յ. Նազարեանի միջոցաւ	42·00
Համագումար	$6,136·35

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

ՔԱՂՈՒԱԾՆԵՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԷՆ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ ԱՂԷՏԸ

Իզմիրի աղէտին առթիւ կոչ կ'ըլլայ ամէն կողմէ որ, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր օժանդակութեան բաժինը բերէ աղէտեալներուն։ Շաբթուս մէջ Հ. Բ. Ը. Միութեան վարչական ժողովին անդամները քանիցս գումարուեցան Պ. Պօղոս Նուպարի նախագահութեան տակ եւ որոշեցին իրենց ափին մէջ կեդրոնացնել Բարիզի մէջ կազմակերպուող օգնութեան գործը։ Ասկէ զատ վարչական ժողովին կողմէ հարկ եղած ձեռնարկները կ'ըլլան ամէն կողմ օգնութեան գործին համար։

Ռոտոսթոյէն Տ. Երուանդ Եպսկ. ստիպողական կոչ ուղղած ըլլալով հոն խռնուած աւելի քան 20 հազար գաղթականներուն օգնութեան համար, Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ Պ. Ե. Աղաթօն 18 հազար Ֆր. փութացուց Թրակիոյ առաջնորդին։

ԹԷՅԻ ԵՒ ԱՊՈՒՐԻ ԿԱՅԱՆՆԵՐ

Վերջերս Անատոլուէն տասնեակ հազարաւոր հայ գաղթականներ հասած են Սուրիա։ Թշուառութիւնը մեծ է։ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իրեն ուղղուած կոչերուն ի պատասխան հրահանգ տուած է, որպէս զի տեղական մասնաճիւղերը Հալէպի նման կարեւոր կեդրոններու մէջ նախապէս հաստատուած թէյի եւ ապուրի կայանները ընդարձակեն։

ԿԻՊՐՈՍ ՀԱՍՆՈՂ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

Կը տեղեկանանք թէ վերջերս 2 հազար հայ գաղթականներ հասած են Կիպրոս։ Ասոնք Մերսինի ճամբով կուգան Անատոլուէն։ Կիպրոսի իշխանութիւնները կը թոյլատրեն գաղթականներուն ցամաք ելնելը, բայց ասոնք ստիպուած են 14 օր քարանթինա սպասել եւ մէկ օրուան համար անոնցմէ կը պահանջուի մէկ անգլ. ոսկի եւ 8 շիլին ծախք։ Այս գումարը հայթայթելու համար տեղւոյն առաջնորդ Տ. Սարաճեան Եպս. անկարողութեան մատնուած ըլլալով, հեռագրած էր Բարեգործականին, որ անմիջական գումար մը ղրկէ։ Հակառակ որ Բարեգործականը այժմ տրամադրելի լայն միջոցներ չունի, 100 անգլ. ոսկի փութացուցած է Կիպրոս։

* * * «ԱՊԱԳԱՅ»

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը մանկտիներու ջարդին առաջքն առնելու համար մասնաւոր վրաններ հաստատած է յարմար վայրերու մէջ անպաշտպան մայրերու եւ անոնց փոքրիկներու համար։ Իսկ համաճարակին առաջքն առնելու համար մասնաւոր հիւանդապահուհիներ նշանակած է զանազան կայաններու մէջ, ինչպէս նաեւ քաջալերած բժիշկները բացառիկ վճարումներով ու մասնաւոր կարգադրութիւններով։

Հ. Բ. Ը. Միութեան պատուիրակ Տիար Նաթանեանի այս կարգադրութիւնները յուսադրիչ նկատելով հանդերձ, չենք կարծեր որ անոնք յաջողութեամբ պիտի կրնան պսակուիլ եթէ երբեք գոհանանք մեր ամսատուրքերով ու պատահական նպաստներով։

Վէրքը խորունկ է, վտանգը ահռելի եւ անխուսափելի, եթէ երբեք չսթափինք... մեր մատը չի դնենք վէրքին վրայ իրական դարմանումի մը առաջադրութիւններով։

«Պայքար»

Աթէնք, 27 Փետր. 1923 Վ. ԿԻԼԻԿԵՑԻ

* * *

Միութեանս Սուրիոյ եւ Պաղեստինի ընդհ. քննիչ Տ. Միք. Նաթանեան հրաժարած ըլլալով իր պաշտօնէն Կեդր. Վարչ. Ժողովի կարգադրութեամբ, Ցուցատան պիտի մեկնի՝ կարեւոր գաղթավայրերու մէջ նպաստի մարմիններ կազմելու եւ անհրաժեշտ դատուած ձեռնարկներ հաստատելու համար — ինչպէս դարմանատուն, թէյարան, ապուրի կայան եւլն.:

* * *

Հաճոյքով կը տեղեկանանք որ Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդր. Վարչական Ժողովը ընտրած է Յանձնախումբ մը որ պիտի զբաղուի յօգուտ Իզմիրի աղէտեալներու եղած հանգանակութեան ընթացիկ գործերով: Այդ Յանձնախումբին անդամներն են՝ Տիարք Ե. Աղաթօն պէյ, Տիգրան Կամսարական եւ Լեւոն Կիւմիւշկէրտան: Հայ Կարմիր Խաչի կողմէ եւս Տիկ. Կիւլպէնկեան կ'անդամակցի:

Առաջին առթիւ հանգանակուած են հետեւեալ գումարները.—

Վսեմ. Պօղոս Նուպար փաշա՝ Ֆր. 10,000, Անվերսի եւ Պրիւքսէլի հայ գաղութ (առաջին վճար) 30,000 Ֆր., Ատիս Ապայի հայ գաղութ 25,000 Ֆր., գումար 65,000 Ֆր.:

Վերոյիշեալ գումարէն հետեւեալ նպաստները ղրկուած են.— Սելանիկ Ֆր. 10,000, Աթէնք, Բիրէ, Քիոս եւ Միտիլլի՝ 15,000 եւ Ռոտոսթօ 15,000, Ֆիլիպէ 10,000, Մարսէյլ 5,000, Թունուզ 2,000, Տէտէ-Աղաճ 2,000: Գումար 59,000 ֆրանք, նաեւ չուրջ 300 եզ. ոսկի արժողութեամբ հանդերձեղէն ղրկած է Ազգ. Պատրիարքարան:

ՆՈՐ ԿՏԱԿ ՄԸ

Բնիկ Պաղտատցի ղեղագործ Տ. Աղեքսանդր Մարգարեան, որ ժամանակէ մը ի վեր Բարիզ կը գտնուի, վիրաբուժական ծանր գործողութեան մը նախընթօրին ներկայացած է Միութեանս Վսեմ. Նախագահին եւ յանուն Միութեան յանձնած է 200,000 ֆրանքի գումար մը, յետ մահու ըստ կտակագրին գործածուելու համար:

«ԱՐԵՒ»

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Քէլէկեան եւ Սիսուան երկսեռ որբանոցները այժմ հաստատուած են Պէյրութի Ցունաց Մարմէթր եկեղեցւոյն կից բարձրավանդակին վրայ գտնուող գեղեցիկ շէնքի մը մէջ, որ օդասուն է եւ ծովահայեաց դիրք ունի եւ որ 600է աւելի երկսեռ որբեր կը պատսպարէ:

Այս երկու որբանոցներուն տեսչութեան պաշտօնին կոչուած է երիտասարդ Արմաշական Գեր. Տ. Մամբրէ Ծ. Վ. Սիրունեան, որ արդէն Մերսինի մէջ փորձով ցոյց տուած է իր կարողութիւնները որբանոց մը արժանաւորապէս վարելու համար:

Տեսչական եւ ուսուցչական նախկին կազմին վրայ այս տարի աւելցաւ կրթական վարիչի պաշտօն մը, որուն կոչուեցաւ Հալէպի ազգային վարժարանաց անցեալ տարուան տնօրէնը Պ. Ն. Սաաթճեան:

Անցեալ ամսոյ (Հոկտ.) 15ին Հալէպ փոխադրուեցան 50 մանչ որբեր, որոնք իրենց տարիքին բերմամբ ստիպուած են արհեստի հետեւիլ եւ տեղաւորուեցան Միութեան արհեստանոցին մէջ:

Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ, որ Նոյմ. 5ի Կիրակի օրուան կը հանդիպէր, պատարագ մատուցուեցաւ որբանոցի ընդարձակ սրահին մէջ. ներկայ էին բազմաթիւ հիւրեր, որոնց մէջ էր Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը, որուն կ'ընկերանային Ազգ. Պատուիրակութեան ներկայացուցիչ Տոքթ. Մելքոնեան տիկնոջը հետ եւ Ազգ. Պատուիրակութեան Կիլիկիոյ ներկայացուցիչ Պ. Մ. Տամատեան:

Յաւարտ պատարագի, նոյն սրահին մէջ եւ նոյն հիւրերու ներկայութեան տեղի ունեցաւ ամուսնիի մը՝ Օր. Նազլը Մէնէտիկեանի (Զիլէցի) նշանախօսութիւնը ընդ Պր. Յակոբ Կէօզիւպէօյիւքեանի (Ամասիացի): Հանդէսին նախագահեց Վեհ. Կաթողիկոսը իր չուրջ ունենալով Տ. Մամբրէ եւ օրուան պատարագիչ Տ. Խադ Ծ. Վարդապետները:

Այս Ս. Կաթողիկոսը իր հետեւորդներով բազմեցաւ համեստ եւ ընտանեկան սեղանի մը չուրջ, որու վրայ մասնաւորապէս աչքի կը զարնէր աւանդական հերիսան: Վեհ. Կաթո-

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐԸ ՃԱՇԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
(ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ)

դիկոսը քանի մը բառերով վեր հանելով որբանոցին կանոնաւոր եւ նախանձելի վիճակը, դրուատեց օրուան պաշտօնէութեան թափած ճիգն ու աշխատանքը եւ բաժակ առաջարկեց անոնց կենաց:

Տեղի ունեցան արտասանութիւններ եւ երգուեցան երգեր սաներու եւ սանուհիներու կողմէ, եւ հաճելի տպաւորութեան մը տակ վերջացաւ սեղանը:

Գ. ԳԱՊԳԷՆՃԵԱՆ

«Ապագայ»

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմ, 23 Փետր. 1923

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը տեղւոյս մէջ ունի երկու որբանոցներ, մին մանչերու՝ Արարատեան՝ Հայոց վանքին մէջ, իսկ միւսը Վասպուրական՝ կէս ժամ հեռու քաղաքէն, Յունաց «Խաչավանք»ին մէջ՝ աղջկանց: Երկու որբանոցներու մէջ որբերու թիւը կը հասնի 800ի:

Սաները բաղդատմամբ աւելի չափահաս են եւ անոնցմէ կայ որոշ թիւ մը որ տարագրութեան երեսէն, դժբախտութիւնն ունեցած է ուսման մէջ ետ մնալու: Այսպիսիք՝ բացայայտ է թէ, դպրոցի կապել գրկանք մը պիտի ըլլար, որովհետեւ քիչ ժամանակի մէջ ոչ միայն չի պիտի կարենային հիմնական կրթութիւն մը ստանալ, այլ եւ չափահաս երիտասարդներ ըլլալով, կարելի չի պիտի ըլլար, անհրաժեշտ արհեստ մը սորվեցնել անոնց՝ ապագային: Ուստի Հ. Բ. Ը.– Միութիւնը գեղեցիկ գաղափարն ունեցած էր չափահասները մաս առ մաս տեղաւորել զանազան արհեստաւորներու մօտ եւ պահել կօշիկի գործարան մը՝ որբանոցին առընթեր:

Ներկայիս հարիւրի չափ սաներ կը հետեւին զանազան արհեստներու:

Քառասուն արհեստաւոր սաներ յանձնուած են արհեստապետ Պ. Անդրանիկ Պալայեանի, որ իր շուրջ ունի տասն եւ երեք վարպետներ (գալֆա):

Հազիւ երեք ամսուան գոյութիւն ունեցող արհեստանոցը, կրցած է կարեւոր դիրք մը գրաւել քաղաքիս մէջ, ոչ միայն իր մաքուր, տոկուն եւ ճաշակաւոր գործերով, այլ եւ աժանութեամբ:

Սկսնակ աշակերտներ՝ քիչ ժամանակի մէջ շատ կը դիւրացնեն իրենց վարպետներուն աշխատութիւնը, այնպէս որ արհեստանոցը օրական 60–70 զոյգ կօշիկ կը հայթայթէ: Ըստ արհեստապետին հաւաստիքներուն այս թիւը կրկնապատկուելու հաւանականութիւն կայ քիչ ժամանակի մէջ:

Հայ եւ օտար այցելուներ մեծ գովեստով կը խօսին արհեստանոցի մասին, ինչպէս Րիլիֆի տեղւոյս ներկայացուցիչը Մր. Պլաչֆորտ, աշխատանոցի յաջողութեան վրայ հիացած եւ փափաք յայտնած է նման արհեստանոց բանալու Նազարէթի իր որբանոցին մէջ:

Ստուգիւ գովելի է Հ. Բ. Ը. Միութեան այս ձեռնարկը եւ արժանի քաջալերութեան:

ՄԻՔԱՅԷԼ ԽԱՉԻԿԵԱՆ

«Արեւ»

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը որոշած է իր սնտուկէն 1000 անգլ. ոսկիի գումար մը եւս յատկացնել գաղթականներու օգնութեան գործին, ինչպէս նաեւ յառաջիկայ գանձուելիք գումարներէն վար դրուելու պայմանով նոյնքան գումար մը եւս փոխ տալ Հանդանակիչ Յանձնախումբին (Բարիզ):

Միւս կողմէ Կեդր. Ժողովը որոշած է հանգանակուած դրամները ոչ թէ իբր հացագին եւայլն բաշխել կարօտեալներուն, այլ ատոնք յատկացնել օգտակար ձեռնարկներու, ինչպէս՝ գաղթատուն, դարմանատուն, թէյատուն, ձրի ապուրի կայան եւայլն: Նպաստի գործը գլխաւորապէս Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ հայ գաղթավայրերուն մէջ մէջ այս ուղղութեամբ կազմակերպելու համար իբր պատուիրակ հոն ղրկուած է Պ. Միքայէլ Նաթանեան, իր տրամադրութեան տակ դրուելով վերոյիշեալ 2000 անգլ. ոսկին:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը նախապէս 15 հազար ֆրանք ղրկած էր Պուլկարիոյ գաղթականներուն համար: Երկրորդ անգամ ըլլալով 300 անգլ. ոսկի եւս ղրկած է Կ. Պոլսոյ Հ. Բ. Ը. Մ. մասնաճիւղին միջոցով: Այս դրամը մասամբ յանձնուած է նոյն միջոցին Պոլիս գտնուող Թրակիոյ առաջնորդ Տ. Երուանդ Եպս.ի, իսկ մաս մըն ալ (400 Օսմ. ոսկի) յանձնուած է Էմանէթճի Խաչիկ Մխիթարեան անուն մէկու մը, որ դժբախտաբար այս դրամը չէ հասցուցած իր տեղը: Յիշեալը ազգ. իշխանութեանց հետապնդութեամբ ձերբակալուած է Պուրկազի մէջ եւ իր վրայէն կարելի եղած է գտնել միայն 8 հազար տրախմի գումար մը:

Տ. Երուանդ Եպս. որ վերջերս Պուլկարիա կը գտնուէր, Թրակիայէն փոխադրուած մօտ վեց միլիոն լէվա արժէքով եկեղեցական գոյքերը մաքսատունէն ազատելու համար, յաջողած է այս գոյքերը հանել առանց մաքսատուրք վճարելու:

Տ. Երուանդ Եպս. մեկնած է դէպի Սելանիկ:

**** Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ Պուլկարիա ղրկուած գումարէն Ֆիլիպէի միջոցով ծախսուած է 40 հազար լէվա, որուն 20 հազարը Թաթար փազարճըք, 10 հազարը Սլիվէն եւ 10 հազարը Նոր Զակօրա ղրկուած է:*

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը անցած 1922 տարուան ընթացքին Հայաստան ղրկած է 2,000 անգլ. ոսկիի արժէքով դեղ, հագուստեղէն եւ դրամ:

Կը տեղեկանանք թէ Միութիւնը կը խորհի այս տարի ալ իր օգնութիւնը տրամադրել Հայաստանի կարօտութեանց համար:

**** Վերջերս Մանչեսթըրի Գաղթ. Հանգերձեղէնի Յանձնախումբը, իր կազմալուծման առթիւ Հ. Բ. Ը. Մ. Կեդր. Ժողովին ղըրկած էր 1,150 անգլ. ոսկիի մնացորդը, հանգերձեղէնի եւ գեղօրայքի գործածուելու համար: Յիշեալ Ժողովը օգտուելով այս բարեպատեհ կարգադրութենէն, որոշած է կէսով, այսինքն 28,537·25 ֆրանքով գնել քինին եւ սալվարսան ու ղրկել Հայաստան, ձեռամբ իր անդամներէն Պ. Միք. Պապաջանեանի, անձնական գործով մը Ռուսիա մեկնելուն առթիւ:*

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒՀԻՆԵՐ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը Երուսաղէմի «Արարատեան» որբանոցին համար Զուիցերիայէն ղրկած է Օր. Ալիս Կինիէ անուն հիւանդապահուհի մը որ ընդունած է Բարեգործականի հաստատութեան մէջ ծառայել գրեթէ չնչին վճարումով մը: Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր Պէյրութի որբանոցներուն համար ալ Զուիցերիայէն կը ղրկէ երկու հիւանդապահուհիներ:

ՍԵԼԱՆԻԿ ԳՏՆՈՒՈՂ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Սելանիկ ապաստանած 25 հայ ուսուցիչներու կողմէ դիմում եղած էր Հ. Բ. Ը. Միու-

թեան, որպէս զի իրենց եւ իրենց ընտանիքներուն օգնութիւն մը ըլլայ: Միութեան կողմէ այս նպատակով ղրկուած է 7000 տրախմի:

«ԱՊԱԳԱՅ»

* * *

Այսօր, Իսկէնտէրունի մէջ կան, աւելի քան տասը հազար հայ գաղթականներ, որոնցմէ չուրջ ութը հազարը կը տառապին ճախճախուտներու մէջ, պատռտուած վրաններու տակ, պայքարելով անօթութեան, հիւանդութեան, արեւուն, հովին ու մժեղներուն դէմ: Թերեւս ամէն մէկ վրանի կամ խոտէ խրճիթի տակ ապաստանած են աւելի քան տասը հոգի, որոնց հացը մէկ կամ երկու հոգիի բազուկին կը նայի, որոնք գործ չեն կրնար գտնել եւ եթէ նոյն իսկ գործ գտնան, աշխատելու կարողութիւն չունին, կազդուրուելու համար հացի դրամ չունին: Եւ այսպէս հարիւրներ, հազարնե՛ր, կը քաշկռտեն անսուաղ, աչքերնուն կոպերը մեղրամոմի պէս դեղնած եւ ուռած մինչեւ ոտքերը: Եւ ամէն օր տասնեակ երիտասարդ հոգիներ, մատաղ սերունդի նորածիլ բողբոջներ, սեւ հողը կը գրկեն, առանց թափօրի, առանց պատանքի...:

Անոնց մէջ տիրող եւ ամառնային տաք եղանակին, անհամեմատօրէն սաստկացող հիւանդութենէն միանգամ ընդ միշտ զանոնք փրկելու համար, տեղւոյս Հայ գաղթականաց մասնախումբը ասոնցմէ բոլորովին աղքատները իր միջոցներովը փոխադրեց մօտակայ հովտները եւ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, ըլլայ քաղաքիս մէջ, ըլլայ հովտները, հասաւ եւ իր նախախնամական դերը կատարեց հազարներ ծախսելով, որոնք ունեցան իրենց լաւ եւ օգտակար արդիւնքը եւ սակայն, ոչինչ պիտի արժեն այս բոլորը, եթէ մեր այս բեկորները՝ յետ այսու՝ չստանան գոնէ տաք ապուր մը ամէն օր:

Այսօր, բարերար ձեռքերու կը կարօտին անոնք, որոնց ձեռքերը աշխատած են մինչեւ ցարդ ու մաճին վրայ ճաթռտած: Եւ այսօր, այդ ձեռքերն ու բազուկները տկար ու չորցած՝ օգնութիւն կը հայցեն պաղատագին...: Թողո՞ւնք որ փճանան, թողո՞ւնք որ կորսուին...:

* * *

Վերաբացուած է նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան տեղւոյս Մասնաճիւղի Վարչութեան նախաձեռնութեան հաստատուած «Նուպարեան» երկսեռ վարժարանը, տնօրէնութեամբ Ազգ. Վարժարանի նախորդ շրջանի տնօրէն՝ Տիար Կարօ Խապաեանցի. մէկ շաբթուան ընթացքին՝ արձանագրուած են մօտ 250 երկսեռ աշակերտներ, եւ հաւանական է որ այս թիւը բարձրանայ 4—500ի, պաշտօնէութիւնը՝ կազմուած է երեք ուսուցչուհիներէ եւ երեք ուսուցիչներէ, դպրոցին ներքին վարչութիւնը յանձնուած է Պարոն Կարօ Խապաեանցի, իսկ մատակարարական գործոց հոգը 4—5 անդամներէ կազմուած Մարմնոյ մը, որուն մէջ կը գտնուի նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան իր անձնուիրութեամբը համբաւուած, եռանդուն անդամներէն Տիար Գուրգէն Սէրայտարեան, դպրոցի շէնքը զինուորական թատրոնը փոխադրելու մտադրութիւն մը կայ, եթէ իրական է այս, տարակոյս չկայ թէ սոյն դպրոցը ամէն տեսակէտով գերազանց վիճակ մը պիտի ունենայ քաղաքիս այլ վարժարաններէն, չեմ կարծեր թէ գտնուի տեղ մը ուր Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կատարած ըլլայ այնքան գործեր, որքան Իսկէնտէրունի մէջ, որուն գործը շատ իրաւամբ կրնանք ըսել թէ նախախնամական է. ինչ որ ալ ըլլայ պատիւը Միութեանն է:

ՄԻՔԱՅԷԼ Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

«Պայքար»

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՏԻԹՐՈՅԹԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Տիթրոյթի Մասնաճիւղին տասնամեակին առթիւ տօնախմբութիւն մը կատարուեցաւ 25 Փետր. Կիրակի օր, Եռնիթէրեան եկեղեցին մէջ, նախագահութեամբ Ամերիկահայ Առաջնորդ Տիրար Եպիսկոպոսի եւ մասնակցութեամբ Տիթրոյթի հայ գաղութին քաղաքական, կրօնական, բարեսիրական հայրենակցական միութիւններու, որոնք վարչութեան կողմէ հրաւիրուած էին:

Ժողովը սկսաւ Սրբազան Հօր կրօնական մէկ ուղերձովը: Ատենապետ Փրոֆ. Պէչկէօթիւրեան այս տօնախմբութեան նպատակը բացատրելէ յետոյ, այս ուղղութեամբ կարճ ուղերձներ ըրին Տիկին Երիզա Բուսեան՝ Տիկ. Եկեղեցասիրաց ընկերութեան կողմէ, Փրոֆ. Յ. Գ. Գրիգորեան՝ Հայ Ժողովական եկեղեցիի կողմէ, Տոքթ. Նշան Գասպեան՝ Հայ Երիտասարդաց ակումբին կողմէ, Տիկ. Շուշան Տամպուրաճեան՝ Հայ Կարմիր Խաչի կողմէ, եւ Պր.

Կ. Յովակիմեան՝ Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան կողմէ։

Բարեգործականի շրջուն գործիչ Պրն. Դ. Մ. Ադամեան Տիթրոյթի մասնաճիւղին տասնամեայ կեանքը ներկայացուց, ըստ որուն՝ մասնաճիւղը կազմուած է Նոյ. 3 1912ին, նախաձեռնութեամբ Պր. Վահան Քիւրքճեանի, որուն կը մասնակցէին Տիկնայք Աղաւնի Մկրտիչեան, Աղաւնի Նահիկեան եւ Աղաւնի Արեւեան, Տիարք Արամ Մկրտիչեան, Յարութիւն Սէլեան, Յովհաննէս Տուրուճալեան, Բենիամին Նաճարեան, Յովսէփ Նահիկեան, Յ. Գազանճեան, Եավրուեան, Տէր Մանուէլեան, Գրիգոր Անսուրեան, Վարուժան Գ. Մկրտիչեան, Ա. Յովհաննէսեան, Պարիկեան, Գ. Պօյաճեան եւ Ղազար Արողեան։

Առաջին ատենապետը եղած է Տիար Յարութիւն Սէլեան, յաջորդաբար ատենապետ եղած են՝ Տոքթ. Աթթարեան, Պր. Յովսէփ Յովսէփեան, Տոքթ. Նշան Գասապեան, Տոքթ. Պօյաճեան, Տոքթ. Աւետիս Գույումճեան, Պր. Յովակիմեան, Պր. Սողոմոն Ռուսեան եւ Փրօֆ. Կ. Յ. Պէշկէօթիւրեան։

Յաջորդաբար ատենադպիր եղած են՝ Տիար Գ. Անսուրեան, Սամուէլ Պօյաճեան, Մկրտիչ Պթամպուլեան եւ Գէորգ Կ. Սողիկեան։

Պր. Ադամեան անմիջապէս անցաւ Բարեգործականի ընդհ. գործունէութեան եւ ամփոփ տեղեկագիր մը ներկայացուց Միութեան որբանոցներուն, արհեստանոցներուն, վարժարաններուն, հիւանդանոցներուն եւ այրիանոցներուն շուրջ։ Այս աղէտներու առթիւ մեծ նուիրատուներու ցանկը կարդալով, խնդրեց որ Հայ ազգը իր ըրած զոհողութիւնները շարունակէ եւ կարգ մը ազգայիններ ալ տեսականէն գործնականի անցնին եւ իրենց սրտցաւի զգացումները գործի վերածեն։

Փրօֆ. Ս. Ա. Սողիկեան, Կարնոյ Սանասարեան վարժարանի տեսուչը, որ Րօչէսթր Ն. Ե.-էն յատկապէս հրաւիրուած էր, իր տարագրութեան չորս տարուան պատմութիւններն ընելով ցոյց տուաւ Հայ ազգին կենսունակութիւնն ու յատկութիւնները, եւ կոչ ըրաւ, որպէս զի նոր զոհողութիւններով ուժ տրուի ազգին կենսունակ ոյժերու պաշտպան Բարեգործականի գործունէութեան։

Այդ պարագային բացուած հանգանակութենէն գոյացաւ $400։

Վերջին ատենախօսն էր Սրբազան Առաջնորդը, որ գրուատեց Հ. Բ. Ը. Միութեան առաւելութիւնները եւ յորդորեց որ անոր անդամները աշխատին նաեւ մատաղ սերունդին մէջ մայրենի լեզուի մշակումին, որպէս զի անոնք իրենց Բարեգործականի արժանաւոր յաջորդներն ունենան։

Հանդէսի երաժշտական մասը դժբախտաբար շատ աղքատ անցաւ, թէեւ օրակարգին վրայ երգիչներու անուններ նշանակուած էին, սակայն նոյն օրը Կովկասահայ երաժիշտ Պր. Տիգրանեան երգչախումբի փորձ ունենալուն, անոնցմէ ոչ մին ներկայ էր, հակառակ նախապէս եղած ջանքերուն, Պր. Տիգրան չէր բարեհաճած փորձի ժամանակը փոխել, եւ կամ խումբէն մէկ երկու երգիչներու գալը արտօնել։

Միայն Պր. Հարիկեան ջութակի վրայ գեղեցիկ կտորներ նուագեց։

Ժողովը գոցուեցաւ Սրբազան Հօր պահպանիչովը։

* * *

Վարչութիւնը կը պատրաստուի յառաջիկային մեծ հանդէս պազար մը սարքել, որուն համար Տիկնանց Յանձնախումբ մը կազմուեցաւ։

«Մեպուհ» դերասանական խումբը ի նպաստ Բարեգործականի Ապրիլ 15ին պիտի ներկայացնէ Շիրվանզատէի «Պատուոյ համարը»։ Սոյն խումբին ղեկավարն է Պր. Լեւոն Պէշկէօթիւրեան, որ վարչութեան նախկին անդամներէն է, եւ անցեալ տարուան յաջողութիւններուն համար իրեն շատ բան կը պարտինք։ Պր. Պէշկէօթիւրեան քանիցս իր օթօմօպիլն ու ժամանակը տրամադրած է հանգանակութիւններու համար, եւ ամէն առթիւ բարոյապէս եւ նիւթապէս զոհած է ի սէր իր այնքան պաշտած Միութեան։

Մենք երախտագիտութեամբ կը յիշենք Պր. Պէշկէօթիւրեանի ունեցած գովելի գործունէութիւնը զոր ներկայիս ալ ազնուօրէն կը շարունակէ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊՐԻՃՈՒՕԹԸՐ.— *Մասնաճիւղս Փետր. 24 Շաբաթ երեկոյ Բարեկենդանի ժամանց մը ունեցաւ գաղութիս անդամներու եւ համակիրներու ներկայութեամբ ու ջանքերով։ Ծախքէն դուրս գոյացաւ 64 տոլարի զուտ հասոյթ մը,*

որ Տիար Գարակէօզեանի ղրկեցինք՝ մասնաճիւղիս որդեգրած երեք որբերու հաշւոյն :

* * *

Ապրիլ 1ին մասնաճիւղս հրապարակային ժողով մը ունեցաւ Թաուն Հոլին մէջ, որուն հրաւիրուած էր խօսելու Ամերիկայի շրջանին ընդհ. քարտուղար Պր. Պօղոս Տէր Պետրոսեան, որ ատենախօսեց հաւաքուած կոկիկ բազմութեան մը վեր հանելով Հայ ժողովուրդին աննման զոհողութիւնն ու ջանքերը եւ միւս կողմանէ մատնանշեց այն պակասութիւնները որոնց պատճառաւ չէինք կրցած արժեցնել այդ զոհողութիւնները :

Ժողովը Թողուց խոր տպաւորութիւն, իւրաքանչիւր ոք իր կուրծքին տակ տանելով պարտականութեան զգացումը հանդէպ ցեղին որբերուն եւ խեղճերուն : Այդ օր մէկ նոր անդամ ունեցանք, բայց յոյս ունինք որ մօտիկ ապագային մէջ շատեր պիտի գան մեր մէջ եւ ստուարացնեն մեր թիւը :

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊՐԻՃՈՒՕԹԸՐԻ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԼՕՐԷՆՍ.— Վարչութիւնս շնորհակալութեամբ ստացաւ Պր. Յակոբ Փափազեանի հարսանիքէն գոյացած 101 տոլարը :

Կը մաղթենք երջանիկ եւ երկար կեանք նորապսակ ամոլներուն, ծնողացը եւ բարեկամներուն :

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼՕՐԷՆՍԻ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

«ՀԱՅ ՈՐԲԵՐՈՒ ՓՐԿԱԳՆԵՐ»

Ուօքէկընի մասնաճիւղը իրեն բաժին հանուած Փրկագներու հաշւոյն 85·00 տոլար գանձած եւ ղրկած է գանձապետին եւ մնացեալները վերադարձուցած գրասենեակը :

ՎԵՐՋԻ ՊԱՀՈՒՆ

Ուրախութեամբ տեղեկացանք որ գործիչ Դ. Մ. Ադամեանի ջանքերով Տիւքէյն, Բէնսիլվանիոյ մէջ կազմուած է 15 անդամներով նոր մասնաճիւղ մը եւ վերակազմուած է Պրէստաքի մասնաճիւղը 14 անդամներով :

Էքրըն Օ.ի ժամանակէ մը ի վեր կազմալուծուած մասնաճիւղն ալ գործիչ Գ. Խօրրեանի ջանքերով վերակազմուած է 22 անդամներով :

Մանրամասնութիւնք յաջորդիւ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌՆԵՐ

ՖՐԷԶՆՕ

Յունվար 1, 1922 — Յունվար 1, 1923

ՄՈՒՏՔ

Մուտքի տուրքերէ	$52·00
Անդամավճարներէ	3,132·55
Որբերու պաշտպաններէ	6,182·00
Յօգուտ որբերու նուէրներէ	358·77
Ձմեռնիոյ աղէտեալոց համար	156·00
Փրկագինէ	10·00
Փոխան ծաղկեպսակներէ	890,47
«Միութիւն»ի բաժնեգիններէ	19·00
Հանդանակութեան ապառիկներէ	289·85
Բրօբականտի համար նուէրներէ	695·79
Կարապետ Պետրոսեանէ, փոխանցելի դրամ Կեդրոնի հաշւոյն	25·00
Գումար	11,811·43

ԵԼՔ

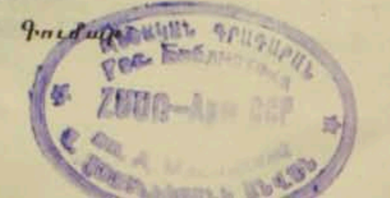
Տիար Մ. Գարակէօզեանի ղրկուած չորս անգամէն	10·675·24
Քալիֆ. Շրջ. Յանձ.ին վճարուած ի հաշիւ բրօբականտի	658·04
Տեղական ընդհ. ծախք, գրասենեակի վարձք, թէլէֆօն եւայլն	477·65
Պատրաստ գումար Յունվ. 1, 1923ին	·50
Գումար	11,811·43

ՓՐԱՎԻՏԷՆՍ

Դեկտ. 1, 1922 — Փետր. 4, 1923

ՄՈՒՏՔ

Պատրաստ գումար Դեկտ. 1, 1922ին	157·77
Մուտքի տուրքերէ	11·00
Անդամավճարներէ	548·00
Յօգուտ որբերու նուէրներէ	284·25
Ձմեռնիոյ աղէտեալոց համար	108·00
Երկու փոխան ծաղկեպսակներէ	306·00
Երեք հարսանիքներէ	240·66
Ա. Թախախճեանէ, բացառիկ նուէր	450·00
Զանազան նուիրատուութիւններ	7·00
Գանձանակներու հասոյթ	75·16
Այլեւայլ հասոյթներէ	296·25
Գումար	2,484·09

ԵԼՔ

Տիար Մ. Գարակէօզեանի ղրկուած երկու անգամէն	2,269·83
Տեղական ծախք	178·11
Պատրաստ գումար Փետր. 4, 1923ին	36·15
Գումար	2,484·09

ՈՒՍՏՐ

Յունվ. 1, 1922 — Դեկտ. 31, 1922

ՄՈՒՏՔ

Նախորդ շրջանէն փոխանցուած	67·88
Մուտքի տուրքերէ	4·00
Անդամավճարներէ	385·00
Փոխան ծաղկեպսակի որբերու համար	650·50
Այլեւայլ հասոյթներէ	7·75
Որբերու փրկագիններէ	160·00
Ծնունդի առթիւ նուէրներէ	13·11
Դաշտահանդէսէ գոյացած	74·13
Գանձանակներէ	5·80
Դրամի տոկոս պանքայէն	11·84
Վիճակահանութեան հաշուոյն	340·30
Գումար	1,720·31

ԵԼՔ

Տիար Մ. Գարակէօզեանի ղրկուած զանազան թուականներով	1,164·00
Նիւ Ինկլէնտի Յանձնախումբին վիճակահանութեան հաշուոյն	321·87
Տեղական զանազան ծախքեր	169·14
Գանձին մէջ պատրաստ	65·30
Գումար	1,720·31

ԼՕՍ ԱՆՃԵԼԸՍ

Յունվ. 1, 1922 — Փետր. 10, 1923

ՄՈՒՏՔ

Մուտքի տուրքերէ	63·00
Անդամավճարներէ	475·00
Որբերու պաշտպաններէ	420·00
Զանազան նուիրատուութիւններէ	49·00
«Միութիւն»ի բաժնեգիններէ	2·00
Փիքնիքի հասոյթ	215·19
Բրոբականտի ի հաշիւ	28·50
1921ի ապառիկներէ	36·00
Գումար	1,288·69

ԵԼՔ

Քալիֆ. Շրջ. Յանձժ.ին վճարուած Տիար Մ. Գարակէօզեանի ղրկուելու համար	1,219·96
Տեղական ծախք	68·73
Գումար	1,288·69

ՊՐԱՆՔՍ

1921 Նոյմ. 6 — Դեկտ. 30. 1922

ՄՈՒՏՔ

Մուտքի տուրքերէ	26·00
Անդամավճարներէ	202·25
Որբապաշտպաններէ	123·18
Որբերու նուէր	10·60
Զանազան նուիրատուներէ	96·00
Հանդէսներէ եւայլն	967·56
Գումար	1,425·59

ԵԼՔ

Տիար Մ. Գարակէօզեանի ղրկուած զանազան թուականներով	586·23
Նամակադրոշմի, տպագրութեան, վարձքի եւ գոյքերու ծախք	91·47
Հանդէսներու ծախք	721·57
Գանձը պատրաստ	26·32
Գումար	1,425·59

ՉԸԼՍԻ

1921 Դեկտ 31 — Դեկտ. 31 1922

ՄՈՒՏՔ

Նախորդ շրջանէն պատրաստ	36·00
Մուտքի տուրքերէ	3·00
Անդամավճարներէ	297·00
Ի նպաստ որբերու	628·65
Զմիւռնիոյ աղէտեալներուն	123·00
Զանազան նուէրներէ հասոյթ	8·50
Գումար	1,096·15

ԵԼՔ

Գանձապետին ղրկուած	1,069·40
Տեղական ծախքեր	26·75
Գումար	1,096·15

ԱՆՈՒԱՆԱՑԱՆԿ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԹԻՒ ՈՐԲԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ

Փետր. 1 թիւ 77 «Յուշարար»ի մէջ երեւցած ՋԵԿՈՅՑԻ համաձայն՝ կը շարունակենք հրատարակել Ծննդի առթիւ «Որբերու պնակի» հաշուոյն եղած նուէրները որոնք ստացուած են Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի Կեդրոնական Յանձնաժողովի կողմէն։ Այս ցանկին մէջ չեն գտնուիր անոնք որոնք իրենց նուէրները փոխանակ Յանձնաժողովին՝ յանձնած են տեղական մասնաճիւղերու կամ Հ. Բ. Ը. Միութեան ուրիշ մարմիններու։

Իւրաքանչիւր նուիրատու իր անունը փնտռելու է այն քաղաքին կամ մօտակայ մեծ քաղաքին մէջ, ուրկէ ղրկած է իր նուէրը։ Քաղաքները շարուած են Անգլիերէն Ա. Բ. Գ.ի կարգով։

Այս հաշուոյն մինչեւ Ապրիլ 15 ստացուած է $1161·40, որ փոխանցուած է Տիար Գարակէօզեանի եւ հաշիւը փակուած։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

(Շար. նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Newark & Orange, N. J.

Զապէլ Գարիկեան 5 տոլար։ Խաչիկ Յակոբեան 2 տոլար։ Տիրան Քըրք 1 տոլար։ Ալիս Պետիկեան, Հայկ Պետիկեան, Է. Ս. Օտաճեան, Ս. Նաճարեան, Ճէյմս Նաճարեան, Արաքսի Պալըրգճեան, Անահիտ Պալըրգճեան, Զարլս Հօլօրիկեան, փոքրիկ Հայկ Կիւլէզեան, Տիկին Տիրան Ա. Քըրք, փոքրիկ Ճօզէֆ Տալազեան, Զարլս Մալուլեան, փոքրիկ Ճէքըպ Տալազեան, Ճէք Վարդերես, Ֆլօրէնս Զօթեան, Վինֆրէտ Զօթեան, Լուիզ Զօթեան, 50-ական սէնթ։ Ճ. Զիլչէնքօ 25 սէնթ։ Գումար $16·75։

Portland, Me.

Օհան Ամերիկեան 2 տոլար։ Փոքրիկ Կարապետ Գոհարեան 1 տոլար։ Թադէոս Տէրտէրեան 50 սէնթ։ Գումար $3·50։

Pontiac, Mich.

Թորոս Մինասեան, Աւետիս Գասպարեան, Սահակ Մինասեան, Պետրոս Աղամեան, Յովակիմ Ղազարեան 1-ական տոլար։ Մարտիրոս Ստեփանեան, Յ. Միսաարեան, Յովհաննէս Մելքոնեան, Առաքել Այտինեան, Յովհաննէս Գօնօսեան, Ալիս Մինասեան, Կարապետ Գրիգորեան, Մ. Գէորգեան, Ակօեան, Գալուստ Բարսեղեան, Մելքոն Խարեան, Միսաք Այտընեան, Յովհաննէս Այտընեան, Սերովբէ Ծովիկեան, Զարլս Թէօտօր, Հէնրի Հարիս, Կարապետ Շնորհքեան, Յարութիւն Յովհանէսեան, Վարդան Թումայեան, Հայրապետ Տումանեան, Յովհաննէս Տէմիրճեան, Գրիգոր Աղամեան, Հայրապետ Տէմիրճեան, Մամիկոն Թաշճեան, փոքրիկ Զ. Մեծօեան, Սահակ Մելքոնեան, Վասիլիոս Ռաֆթիս, 50-ական սէնթ։ Գումար $18·50։

Այս գումարը գոյացած է Պր. Յակոբ Պայթարեանի շնորհիւ։

Passadena, Calif.

Մ. Ս. Փաշիկեան 1 տոլար։ Կ. Ա. Կէրթմէնեան, Համբարձում Ա. Կէրթմէնեան, Ճան Տինճեան, Յովնան Շահպազեան, Լուտեր Իսկիեան 50-ական սէնթ։ Գումար $3·50։

Pawtucket, R. I.

Սէմ Զաքարեան, փոքրիկներ Պօղոս եւ Սամուէլ Նաճարեան, Ն. եւ Յ. Ռստիկեան, 1-ական տոլար։ Տիգրան Մանուկեան, Մարտիրոս Մարկոսեան, 50-ական սէնթ։ Մանուկ Տ. Մանուկեան, Վ. Մանուկեան 50-ական սէնթ։ Գումար $4·10։

Providence, R. I.

Նշան Գզիրեան, Տիկին Մ. Արապեան, 2-ական տոլար։ Կ. Ա. Պարթիկեան, Տէր եւ Տիկին Նուրիկեան եւ որդի 1·50-ական տոլար։ Ֆլօրա Ճախալեան, Հէրի Գ. Նահիկեան, Սըրբուհի Ն. Սամուրեան, Հէրի Կարապետեան, Ն. Պ. Յովսէփեան, Ս. Աւագեան, 1-ական տոլար։

Տոքթ. Էմիրզեան, Աննա Նահիկեան, Յարութիւն Ա. Սամուրեան, Նէթի Սամուրեան, Վազգէն Ճօրճօրեան, Վայօլէթ Պէչարեան, Ս. Պէչարեան, Վէնուս Պէչարեան, Ճան Պէչարեան, Ռիչարտ Պէչարեան, Գ. Կօչկարեան, Ղազար Մարգարեան, Մ. Տէր Աւետիսեան, Մանուկ Մ. Եազճեան, Տիկին Կ. Զուլալեան, Օր. Տ. Զուլալեան, փոքրիկ Հրատ Զուլալեան, Ոմըն, Ալթըն Գալայճեան, Տիկին Սաթենիկ Խորախեան, փոքրիկ Յակոբիկ Խորախեան, Յակոբ Նազչեան, Օհան Մանուկեան, 50-ական սէնթ, Ճան Ճօրճօրեան 25 սէնթ։ Գումար $24·75։

Pittsburgh, Pa.

Յ. Պ. Եարտըմեան, Տիկին Յ. Պ. Եարտըմեան, Զարեհ Եարտըմեան, 50–ական սէնթ: Գումար $1.50:

Philadelphia, Pa.

Տիկին Մանկիկեան, Գրիգոր Բաղիկեան, 2–ական տոլար: Արաքսի եւ Եղիսաբէթ Հացագործեան, Տ. Ս. Րապըգ, Յ. Մօրթըն, Տիկին Կէօվճէեան, Հէրի Թէրզեան, Թաթարեան, Ա. Գազանճեան, Տիկ. Ն. Գազանճեան, Ծ. Քէլէշեան, Տիգրան Վիչապազուն, Ծ. Մահճուպեան, Տիկին Ծ. Մահճուպեան, Մահճուպեան փոքրիկներ, Տիկին Աքապի եւ Օր. Շուշանիկ Օզանեան, Արշաւիր Օզանեան, Կ. Օզանեան, Հրանդ Պէրպէրեան, Սաթենիկ Պէրպէրեան, Էնսըր Նիւպըրի (Սէյրէն), 50–ական սէնթ: Ծան Քէլի 25 սէնթ: Գումար $18.25:

Princeton, N. J.

Ոմն 1 տոլար: Օր. Մարիցա Որբերեան, Գ. Քիւրքճեան, Տիկին Գ. Քիւրքճեան, 50–ական սէնթ: Գումար $2.50:

Paterson, N. J.

Ս. Գալապեան 2 տոլար: Մ. Պազալեան 1 տոլար: Գրիգոր Ճամէտանեան, Արսէն Տիշեան, Լեւոն Օրօեան, Սարգիս Ֆիլիպեան, Յովհաննէս Պօյաճեան, Մինաս Պօյաճեան, Լեւոն Պօյաճեան, Գէորգ Ե. Կէմէրէկեան, Տիգրան Ե. Կէմէրէկեան, 50–ական սէնթ: Գումար $7.50:

Reedley, Calif.

Արա Զատըրճեան, Տիկին Ա. Զատըրճեան, Օր. Մէյ Զատըրճեան, Նարոլէօն Այօճաեան, 50–ական սէնթ: Գումար $2.00:

Rochester, N. Y.

Արաքս Պալլարեան, Աննա Պալլարեան, Լեւոն Ա. Արօեան, Աւետիս Գ. Արօեան, Եսթեր Ա. Արօեան 50–ական սէնթ: Գումար $2.50:

Richmond, Va.

Փոքրիկ Զարուհի Տէր Գրիգորեան 1 տոլար: Խաչատուր Տէր Գրիգորեան, Օր. Վերժին Տէր Գրիգորեան, փոքրիկ Աղաւնի Տէր Գրիգորեան, Ա. Ծ. Նաճարեան, Կիրակոս Ղարիպեան, Մարտիրոս Տարհանեան, Մկրտիչ Պէրպէրեան, Էլտըն Ս. Ուայթ, Վ. Պէրպէրեան, Գ. Անթիքաճեան, Ս. Ա. Սգինըր, 50–ական սէնթ: Գումար $6.50:

Rockland, Mass.

Ա. Նաճարեան 1 տոլար: Պ. Գալայճեան, Սուքիաս Օնպաշեան, Իմաստուհի Օնպաշեան, Հմայեակ Աւագեան, Աննա Մագիկեան, Խաչատուր Կարապետեան, Կարապետ Էլեան, 50–ական սէնթ: Գումար $4.50:

Revere & Roslindale, Mass.

Տիկին Յ. Յովակիմեան 1.50 տոլար: Թէլմա Գօնտագեան, Զապէլ Գօնտագեան, Էտվըրտ Գօնտագեան, Գ. Սարաճեան, Ծան Զաքեան, Տիկին Տիգրանուհի Եարտըմեան, Րօզի Եարտըմեան, Զապէլ Եարտըմեան, 50–ական սէնթ: Գումար $5.50:

Syracuse, N. Y.

Տէրտէրեան եղբարք, Տէր եւ Տիկին Քաջբերունի Կօզիկեան, Հայկ Վեցիկեան, Ղազար Թիւֆէնկճեան, Տէր եւ Տիկին Զուգասըզեան, Տիկին Գալըպճեան, 1–ական տոլար: Մ. Կ. Քէշէպաշեան, Պօղոս Զայճեան, Վաղարշակ Շահինեան, Օր. Մարիցա Զուգասըզեան, Տիգրան Տէսթէեան, Նոյեմզար Տէսթէեան, 50–ական սէնթ: Գումար $9.00:

Selma, Calif.

Փ. Ա. Թովմասեան 1.50տոլար: Եղիա Կօչկարեան 1 տոլար: Թամ Ռուրէնեան, Ա. Տ. Զաքարեան, Ա. Սուքիասեան, Տիկին Սուքիասեան, Ս. Յարութիւնեան, Տիկին Մարիամ Մ. Տօնապետեան, Օր. Վազգանուշ Տօնապետեան, Օր. Արշալոյս Տօնապետեան, Սամուէլ Պրէյվ, Էտվըրտ Պրէյվ, Օր. Քուին Պրէյվ, Ծօրճ Օտապաշեան (Սան Ֆրանսիսկօէն) 50–ական սէնթ: Գումար $8.50:

South Amboy & Stratford, Conn.

Տ. Բարունակ 1.50 տոլար, Պ. Պաղտասարեան 1 տոլար: Գումար $2.50:

St. Augustine, Fla.

Տէր եւ Տիկին Մ. Ալթունճեան 5 տոլար:

St. Louis, Mo.

Մեսրոպ Մ. Կարօեան 3 տոլար: Ծ. Ն. Սերոբեան, Ա. Պետրոս, Փիթըր Յովհաննէսեան 1–ական տոլար: Կարապետ Պօղոսեան, Ս. Տօնիկեան, Տիկին Աննիկ Յ. Նալպանտեան, Մայք Գ. Գօրգօեան, Տիկին Է. Ն. Գօրգօեան, 50–ական սէնթ: Գումար $8.50:

Somerville, Mass.

Տէր եւ Տիկին Յակոբ Տէմիրճեան 6 տոլար: Ղազար Կ. Կոստանեան եւ ընտանիք 2 տոլար: Փօլ Փօլեան, Պօղոսեան եղբարք, փոքրիկներ Լեւոն եւ Լուսին Աղամեան, 1–ական տոլար: Պօղոս Կ. Պետիկեան, Տիկին Ազնիւ Պե-

տիկեան, Հէլըն Պետիկեան, Հէնրի Պետիկեան, Գ. Պ. Թաշճեան, Արամ Մաթէոսեան, Արտաշ Մաթէսեան, Նուարդ Մաթէսեան, Լ. Մ. Ահարոնեան, Տիկին Փ. Լ. Ահարոնեան, Տիկին Շուշան Ահարոնեան, փոքրիկ Արամ Դերձակեան, Արարմ Դանիէլեան, Արամ Տէր Յովհաննէսեան, Տիկին Մ. Տէր Յովհաննէսեան, Արշալոյս Տէր Յովհաննէսեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $19·00։

Springfield, Mass

Էմիրզեան ընտանիք, Ս. Մ. Շահպազեան, Տիկին Ե. Պօյաճեան 1–ական տոլար։ Պետրոս Պըշագճեան, Թորոս Օմարդեան, Օր. Աննիկ Օմարդեան, Միհրան Էգմալեան, Յովակիմ Մելքոնեան, Րօզ Մելքոնեան, Վահան Ասարեան, 50–ական սէնթ։ Ջապէլ Օմարդեան, 25 սէնթ։ Գումար $6·75։

Stoneham & Southbridge, Mass.

Մելիքօֆ Մալխասեան 2 տոլար։ Ճան Բարսեղեան, Սէմ Տէլիղազարեան, Ովսաննա Տէլիղազարեան 1–ական տոլար։ Գումար $5·00։

Salem & Peabody, Mass.

Շաքար Շաքարեան 1 տոլար։ Պետրոս Առաքելեան, Նշան Առաքելեան, Հայկ Առաքելեան 50–ական սէնթ։ Գումար $2·50։

Trenton, N. J.

Նազարէթ Նազարեան, Լեւոն Թորոսեան, Յարութիւն Պէրպէրեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $1·50։

Troy, N. Y.

Յակոբ Մինասեան 2 տոլար։ Պաղտասար Պագըրեան, Սահակ Քհյ. Տ. Պետրոսեան, Երեցուհի Զապէլ Տ. Պետրոսեան, Նշան Ս. Տ. Պետրոսեան, Ճան Պարտիզպանեան, Յ. Ապաճեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $5·00։

Toledo, Ohio

Ճան Տէմիրճեան 1 տոլար։ Եփրեմ Աստիկեան, Իզապէլ Աստիկեան, Ալիս Աստիկեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $2·50։

Turlack, Calif.

Նազար Աղպաշեան, Ճէք Ալթունեան, Վ. Յ. Աղտէրեան, Ճան Սէրաճեան, Յ. Քիւրէլեան, Մօնա Քիւրէլեան, Լօրէնս Քիւրէլեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $3·50։

Weehawken, N. J.

Յակոբ Կ. Պօղոսեան, Տիկին Կատար Պօղոսեան, Աչվանեան 50–ական սէնթ։ Գումար $1·50։

W. New York, N. J.

Կ. Զանգալեան 5·50 տոլար։ Ն. Տնկճեան, Սաթենիկ Տնկճեան, Տիգրան Եաղազեան, Ո. Զանգալեան, Օր. Լ. Զանգալեան, Լեւոն Քիւրքճեան, Ջարլս Բրուտեան 50–ական սէնթ։ Գումար $9·00։

W. Hoboken, N. J.

Ճօզէֆ Պօղոսեան 5 տոլար։ Կարապետ Ճէրրահեան, Տիկին Ս. Կ. Ճէրրահեան, Գ. Տէր Գէորգեան, Հէրի Յ. Թոնամեան, Մ. Գալայճեան 1–ական տոլար։ Վահան Ստամպուլեան, Ճան Գ. Գըյմաթճեան, Աբրահամ Փարթամեան, Մարտիրոս Զօրպաճեան, Մէրի Զօրպաճեան, Տիկին Կատար Պէզազեան, Պաղտասար Պէզազեան, 50–ական սէնթ։ Գումար $13·50։

W. Homestead, Pa.

Ճան Յ. Պէրպէրեան 1·50 տոլար։

Waterbury, Conn.

Յ. Կ. Քէշեան, 50 սէնթ։

Woonsocket, R. I.

Գէորգ Թաշճեան 5 տոլար։ Յ. Պօզօեան, Տիկին Պօզօեան 1–ական տոլար։ Ճօրճ Յ. Նաճարեան 50 սէնթ։ Գումար $7·50։

W. Pullman & Waukegan, Ill.

Տիկին Սաթենիկ Իսրիրեան 1·50 տոլար։ Սեդրակ Հազալմազեան, Ենովք Խաչատուրեան, Մարթին Հազալմազեան 50–ական սէնթ։ Գումար $3·00։

Washington, D. C.

Ե. Մատթէոսեան $2։ Նէճիպ Հէքիմեան, Տէր և Տիկին Նէճիպ Հինդլեան, Մ. Պաղտատեան, Յակոբ Ղարիպեան, Տէր եւ Տիկին Արապեան 1–ական տոլար։ Կ. Յարութիւնեան, Միհրան Կարապետեան, Ճօրճ Ա. Նազարեան, Ճէքըպ Ա. Նազարեան, Ու. Ուիլսըն, Ալպըրթ Ֆայըր, Ճան Ու. Սօրըլ, Յակոբ Ն. Դանիէլեան, Է. Փափազեան, Թէօտօր Քալտվէլ, Ջարլս Ս. Պօհըն, Մեսրոպ Տիրատուրեան, Մարգարիտ Տիրատուրեան, Այրա Տիրատուրեան, Մանուէլ Նաթանեան, 50–ական Սէնթ։ Գումար $14·50։

Watertown, Mass.

Տեղւոյն Հուտ Րըպըր գործարանի գործաւորներէն, Պետրոս Արրիկեանի շնորհիւ հաւաքուած 3·50 տոլար։ Ա. Մկրտիչեան, Նալպանտեան, 2–ական տոլար։ Ուօթըրթաուն Ընկերութիւն, Վարդան Զրազեան, Աղապապ Ժամկոչեան, 1·50 տոլար։ Աննա Նաճարեան 1

տոլար: Փոքրիկ Ֆարհատ Ջուլալեան, փոքրիկ Թագուհի Ժամկոչեան, Լեւոն Ս․ Մումճեան, Սերոբ Յակոբեան, Արփինէ Ալէմեան, Ատրինէ Ալէմեան, 50–ական սէնթ: Գումար $16·00:

Wollaston & Waltham, Mass.

Ուօլսթընէն Տիկին Է․ Ա․ Թաթեանէ, իր տան մէջ հաւաքոյթէ մը գոյացած 15 տոլար: Հաճի Առաքել Պէզիրճեան 1 տոլար, Մէրի Հէնրի 50–ական սէ թ: Գումար $16·50:

Whitinsville, Mass.

Ծ․ Օսկանեան 2 տոլար: Տիգրան Պաղտասարեան 1 տոլար: Յակոբ Մաթոսեան, Տիկին Լիսսի Մաթոսեան, Ռուբէն Երէցեան, Զարլս Նարոեան, 50–ական սէնթ: Գումար $5·00:

Worcester, Mass.

Քէլէշեան եղբարք, Կարապետ Թովմաճանեան, 5–ական տոլար: Ս․ Նագաշեան 3 տոլար: Ծօրճ Յ․ Սողիկեան 2 տոլար: Ն․ Պ․ Թէրճանեան, Օր․ Մ․ Արշիկեան, Լեւոն Ժամկոչեան, 1·50–ական տոլար: Մ․ Գ․ Շուշան, Յ․ Եարըմեան, Նշան Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Մէհտէրեան, Կարապետ Աչճեան, Կարապետ Սագայեան, Մշուշեան եղբարք, Օ․ Սարգիսեան, Գ․ Ս․ Մելիքեան, Հէրի Վալուզեան, Մ․ Աստուրեան, Տիկին Ռահան Աստուրեան, Արա Եագուպեան, փոքրիկներ Րիչարտ եւ Ճէյմս, 1–ական տոլար:

Հէրի Փափազեան, Սահակ Սաղրեան, Եսթեր Սաղրեան, Յ․ Յ․ Սաղրեան, Գ․ Մարգարեան, Վեր․ Գ․ Պետրոսեան, Տիկին Գ․ Պետրոսեան, Մանասէ Ճարտարեան, Ստեփան Վարդապետեան, Յակոբ Ա․ Երէցեան, Թէնսիք Երէցեան, Վահրամ Երէցեան, Վէլտա Մ․ Պէրպէրեան, Անահիտ Մ․ Պէրպէրեան, Ատրինէ Մ․ Պէրպէրեան, Րաֆֆի Տ․ Պաղտասարեան, Ադնիւ Տ․ Պաղտասարեան, Ճան Թէրզեան, Պ․ Փափազեան, Փիթըր Կարապետեան, Ազատ Եագուպեան, Յարէթ Զաքարեան, Հայրապետ Աւագեան, Է․ Պ․ Փաշօեան, Ա․ Կ․ Փաշօեան, Կ․ Է․ Փաշօեան, Պարթեւ Տ․ Պաղտասարեան, 50–ական սէնթ: Գումար $47·00:

Yettem, Calif.

Յարութիւն Շահգատէեան, Ն․ Թաշճեան, Տիկին Ն․ Թաշճեան, 50–ական սէնթ: Գումար $1·50:

Yonkers, N. Y.

Ա․ Օրտուզանեան 5 տոլար: Պ․ Փափազեան 1·50 տոլար: Զարլս Եկէնեան 1 տոլար: Խօսրով Պօլսեցեան, Ծօրճ Յովսէփեան, Արծուիկ Թովմասեան, 50–ական սէնթ: Գումար $9·00:

Քարտերուն վրայ քաղաքները չի յիշուած եւ
վերջէն դրկուած զանազան տեղերէ

Երկու հայեր քաղաքացիութեան պլէնքներ լեցնելու առթիւ նուիրած 2 տոլար: Ն․ Ս․ Իգնայեան, Տիկին Ս․ Թաթիկեան, Է․ Գանտարեան, Տիկին Գանտարեան, Ալպըրթ Գանտարեան, Ստեփանեան, 1·50 տոլար: Մեսրոպ Ե․ Պօղոսեան, Լեւոն Գայուստեան, Յ․ Վ․ Լեւոնեան, Կարապետ Պ․ Պետրոսեան, Պետրոս Սապունճեան, Նիկողոս Յոփիկեան, Ամերիկացիէ մը (Լօվէլէն Յ․ Աւագեանի միջոցաւ), Տէր եւ Տիկին Ն․ Շիմշիտեան, Ս․ Յ․ Շէքէրլեան, 1–ական տոլար:

Գասպար Աստուրեան, Գ․ Թորգոմեան Գ․ Գայարեան, Տիկին Մարգարիտ Խորախեանի յիշատակին համար, Ուիլերմ Ռ․ (վերջին անունը անընթեռնելի), Տիկին Տ․ Ադամեան Տ․ Ս․ Միհրանեան, Հէրի Եփրեմեան, Գ․ Գայընեան, Թէօ Դանիէլ, Ստեփան Կարապետեան Զարլս Կարապետեան, Հէրի Բրուտեան, Խոսրով Մ․ Մարկոսեան, Վազգէն Մ․ Մարկոսեան Յարութիւն Թ․ Մելիքեան, Յովհաննէս Էհրամճեան, Գրիգոր Կարապետեան, Արմենուհի Սէմէրճեան, Տիկին Սրբուհի Զաքարեան, Կարապետ Գասպարեան, Աստուածատուր Գասպարեան, Մարտիրոս Յովհաննէսեան, Փ․ Ա․ Կիւլէզեան, Տիկին Զ․ Կիւլէզեան, Տիկին Փ․ Ա․ Կիւլէզեան, Ա․ Եթերեան, Անդրանիկ Պօնտայեան, Գ․ Քաջբերունի, փոքրիկներ Արամ եւ Էտվըրտ Գարաս, փոքրիկներ Լեւոն եւ Ֆլօրա Գարաս, Ճան Պ․ Ակիկեան, 50–ական սէնթ: Գումար $36·00:

Detroit, Mich.

Տիկին Րօզ եւ Օր․ Տօրիս Իսկեան 50–ական սէնթ: Գումար $1·00:

E. Watertown. Mass.

Բարգէն եւ Հայկուհի Կիւլէսէրեան 1–ական տոլար: Գումար $2·00:

Lcs Angeles, Calif.

Տ․ Ա․ Սիւլէհեան 1 տոլար: Կարապետ Հ․ Արօշեան 50 սէնթ: Գումար $1·50:

ՎԵՐՋ

Ասկէ վերջ եկած գումարները պիտի հրատարակուին ուրիշ առթիւ:

ՎՐԻՊԱԿ

Միլֆըրտէն դրկուածներու վերջին տողը գրաշարական սխալով մը ձգուած ըլլալով՝ պէտք է լրացնել այսպէս․ Մանուկ Սարաֆեան 50–ական սէնթ: Գումար $6·00: